

Ročník 6 / číslo 2
únor 2017

30,- Kč / 1,50 €
nebo výhodné předplatné

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ

HORY – ZÁPAD

Z obsahu:

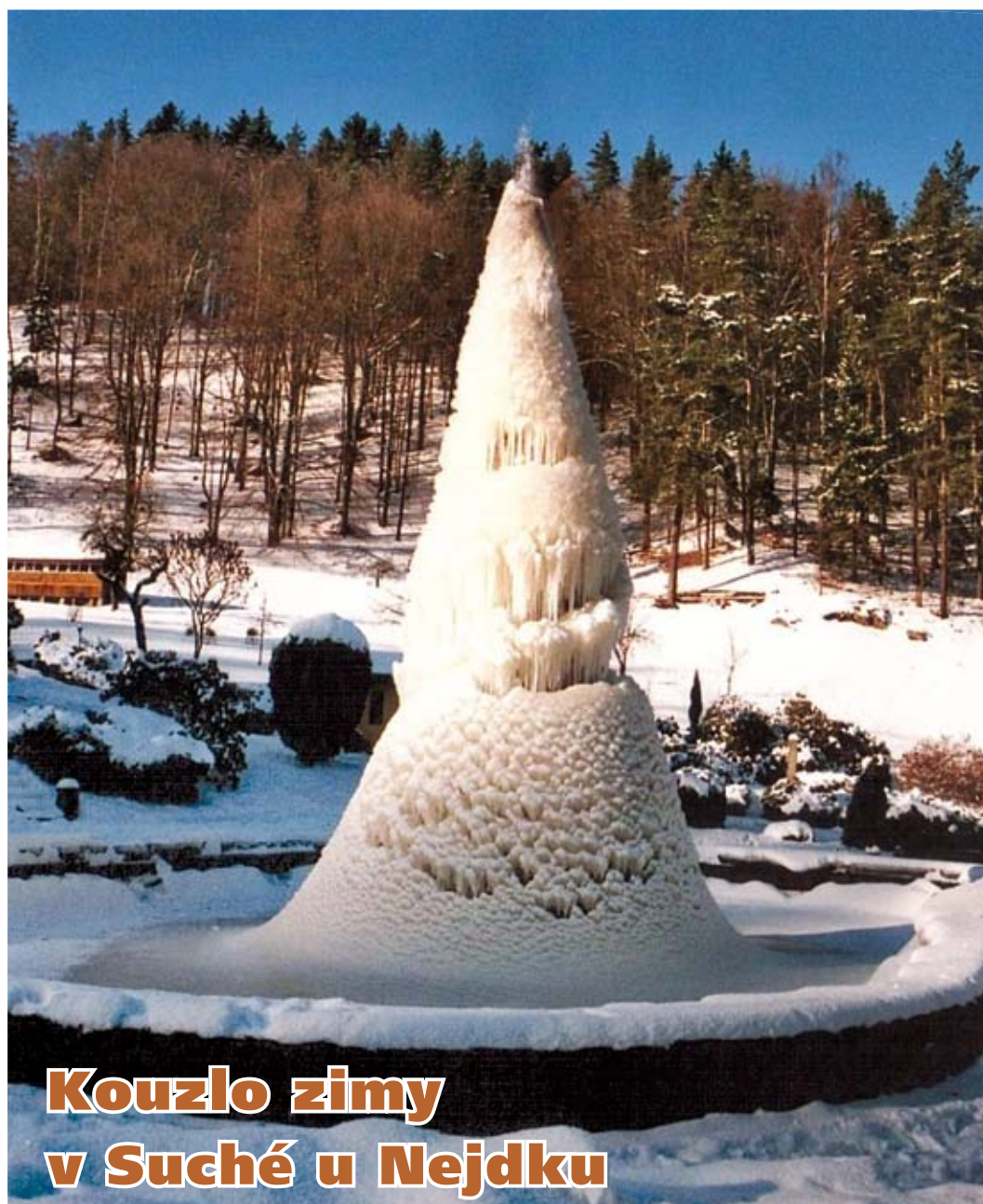
Praktické rady pro rekreační běžkaře
Čtěte na str. 16

Vrátí se do Krušných hor těžba?
Čtěte na str. 18

Železnice v Krušných horách
Čtěte na str. 22

Kouzlo zimy
v Suché u Nejdku

Únor bílý, při pohybu tělo sílí

Letošní zima nám opravdu nabízí pestrý výběr pohybových aktivit v přírodě. Plně se potvrdila slova „globálních oteplovačů“, že jednou za čas nějaká ta zima asi bude. Snad se pouze spolu s renomovanými meteorology časově netrefili, protože ještě začátkem prosince předpovídali nadprůměrné teploty i pro letošní zimní období. Ještěže to dopadlo, jak to dopadlo, nejen my, ale hlavně děti v době prázdnin u nás v Krušných horách si mohou užívat plnými doušky zimních radovánek a všichni doufat, že na další nebudeme opět dlouhou dobu čekat. Musíme i věřit, že se nenaplní prognózy odborníků našich německých sousedů, předpokládající oteplení až o šest stupňů, takže jednou v budoucnu budou moci naši potomci pronášet známou větu: „Kde asi naši němečtí přátelé udělali chybu?“

Letošní charakter počasí ovšem přináší i nepřijemnosti, mezi jinými i zvýšené koncentrace škodlivin v ovzduší. Protože je vypouštění těchto škodlivin často srovnáváno s vlivem vykouřených cigaret, zákonitě nás napadá, kdy bude po zákazu kouření následovat zákaz topení pevnými palivy v drobných topeništích. Zatím to stát řeší miliardovými kotlíkovými dotacemi a lidé spalováním všeho možného (plasty, dřevotřísky atd.). To vyvolává vzpomínky na 80. a 90. léta minulého století, kdy se znečištěné ovzduší s hodnotami přesahujícími i více než desetinásobně současný stav řešilo v dotčených oblastech (u nás Sokolovská a Severočeská pánev) finanční příspěvkem, tzv. pohřebním. Zkrátka přišli pouze obyvatelé Karlových Varů a blízkého okolí, kde lázeňskému věhlasu nesměly vadit ani koncentrace kyslíčnicku šířícího se dosahující při inverzích až k hodnotám 2 500 mg na 1 m³.

Doba se však díky bohu změnila a na rozdíl od dřívějšího tabu je patrná snaha tyto problémy řešit (po průmyslových a energetických zdrojích přicházejí na řadu drobná

topeniště). A protože tvůrci čistoty našeho ovzduší jsme v současnosti z 90 procent my, jednotliví občané, měli bychom tomu věnovat daleko větší pozornost a nespolehat se pouze na vládní iniciativu.

Nemůžeme také vynechat ani fenomén s názvem ptačí chřipka. Člověku až běhá mráz po zádech, když sleduje likvidaci ptactva a způsob jejího provádění v zájmu zdravého a perspektivního chovu. Kokrhání různých kohoutků a kohoutů na evropských dvorcích ve prospěch blaha drůbeže v anonymních velkochovech přesvědčí málokoho o tom, že jim nejde hlavně o snůšku nejbližšího hejna. Navíc společnou řeč jsou schopni najít pouze v případě vyjádření obav z dravce s přistříženými křídly kdesi za mořem. Jen aby to všechno nakonec jednou nedopadlo v duchu hesla „není drůbež, není problém“.

Závěrem vám chceme popřát, abyste si z informací našeho úvodního slova nedělali příliš těžkou hlavu a náležitě si vychutnali čtení dalších příspěvků únoro-
vého čísla Luftu.

vaše redakční rada

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Aktuality: Tříkrálová sbírka poprvé v Perninku	
Aktualität: Dreikönigswohltätigkeitssammlung	
erstmalig in Pernink.....	4
Historie: Třicetiletá válka v Krušných horách – 1. část	
Geschichte: Der Dreißigjährige Krieg	
im Erzgebirge – Teil 1.....	5
Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní	
a sportovní akce v regionu	
Kultur und Gesellschaft: Interessante Kultur-	
und Sportveranstaltungen in der Region.....	8
Ze společnosti a kultury: Premiéra perninského	
divadelního souboru Kopec	
Kultur und Gesellschaft: Die Premiere	
der Bäringer Theatergruppe Kopec.....	9
Historie: Muzikanti z Ryžovny	
Geschichte: Die Seifner Musiker.....	9
Rozhovor: Gottfried Zehrmann – muž,	
jenž spojil svůj život s horskou službou	
Gespräch: Gottfried Zehrmann – ein Mann,	
welcher sein Leben mit der Bergwacht	
verbunden hat.....	12
Sport: Vývoj vybavení pro běh na lyžích – 1. část	
Sport: Die Entwicklung	
der Langlauf Ausrüstung – Teil 1.....	14
Sport: „Pomoc, smekám, drhnu, nejede mi to...!“	
Sport: „Hilfe, ich rutsche, schleife,	
es fährt nicht !“.....	16

Aktuality: Lithné hory	
aneb vrátí se do Krušných hor těžba?	
Aktualität: Lithium Berge, kehrt in das	
Erzgebirge die Bergbau wieder?.....	18
Když se řekne: Cínovec	
Wenn man sagt: Zinnwald/Zinnstein.....	22
Téma: Železnice v Krušných horách – 1. část	
Thema: Die Eisenbahn im Erzgebirge – Teil 1.....	23
Sport: Krušné hory hostily tradiční	
lyžařské klání lesníků	
Sport: Traditionslanglauf der Förster im Erzgebirge... ..	27
Sport: Závod Krušnohorského pohárku	
Sport: Der Wettkampf um den „Erzgebirgspokal“ ..	28
Sport: Přejezd Krušných hor – 48. ročník	
Sport: Übergang des Erzgebirges –	
der 48. Jahrgang.....	29
Boží Dar: Princezny na lyžích – Dámská jízda 2017	
Boží Dar: Die Prinzessinen auf den Skiern –	
die Damenfahrt 2017.....	30
Zaručené počasí: Letošní zima	
se zatím mije s prognózami	
Das Wetter: Diesjähriger Winter verfehlt	
inzwischen die Prognosen.....	31
Recept měsíce: Bramborová polévka	
s houbami a bramborové knedlíčky s cibulkou	
Rezept des Monats: Kartoffelsuppe mit Pilzen	
und Kartoffelknödel mit Zwiebeln.....	32

**Ročník 6 / číslo 2
ÚNOR 2017**

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD
Registrace MK ČR E 20467
Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ LUFT,
o.p.s.
IČ 29160154
Ředitel Jiří Kupilík

Sídlo - Adresa redakce
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná
Kontakt tel: 602 415 187
E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz
www.krusnohorskyluft.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300
IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266
BIC: CEKOCZPP
Cena výtisku 30 Kč/ks
Předplatné pololetní
V místě distributora 150 Kč/6ks
Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6ks
Do zahraničí poštou: 18 EUR/6ks

Inzerce cena podle velikosti
a opakování tisku po dohodě
s vydavatelem 602 415 187
E-mail: herzgebirgeluft@seznam.cz

Redakční rada
Jiří Kupilík, Lenka Löfflerová,
Michal Urban, Pavel Andrš,
Ulrich Möckel, Eva Kupilíková,
Václav Kupilík, Petr Mikšíček,
Hanus Hron, Martin Liška,
Roman Kloc, Eva Nduwimana

Foto na titulní stránce: Pavel Andrš
Logo Lenka Michaluková
Kulturní programy Jana Picurová
E-mail: picu.japicu@gmail.com
Sportovní akce: Eva Nduwimana
evanduwimana@gmail.com

Distributoři
Abertamy - Lenka Löfflerová
Boží Dar - Jitka Peřina, Karel Picura
Horní Blatná - Eva Chlumská, Jiří Kupilík
Jáchymov - Jaroslav Oheč
Lesná - Dana Waldsteinová
Merklin - Hedvika Roznerová
Myslivci aj. - Ivana Pečimůthová
Nejdek - Alena Veselá, Pavel Andrš
Německo - Ulrich Möckel
Pernink - Kristina Košnerová
Potůčky - Lenka Štrauchová
Pstruží - Anna Heranová
Srní - Ivan Medek

Prodej
Abertamy - Maso Zacharda,
U Březiny, infocentrum
Boží Dar - Konzum Čáda,
infocentrum
Bublava - hotel Sport
Horní Blatná - U Gity, infocentrum
Hroznětín - městská knihovna
Jáchymov - muzeum, infocentrum
K. Vary - Krajská knihovna
- infocentrum
K. Vary - Z. Štréblová
Mariánská - horská chata Na Sluníčku
Nejdek - trafika, hotel Anna, lékárna
Nejdek - Jamajka, trafika Pospíšil,
infocentrum
Ostrov - Dům kultury, Infocentrum
Pernink - U Patrika, květinářství
Pernink - benzinová pumpa,
infocentrum
Sokolov - Klášterní kostel sv. Antonína
Tisová - Kukačka
Vysoká Pec - obchod - potraviny

Další distributoři jsou vítáni!

Náklad 1 000 kusů

**Uzávěrka příspěvků do příštího
vydání měsíčníku je 8. 3. 2017.**

K judaisticko-křesťanským kořenům Evropy

Chrám svatého Bartoloměje v Plzni

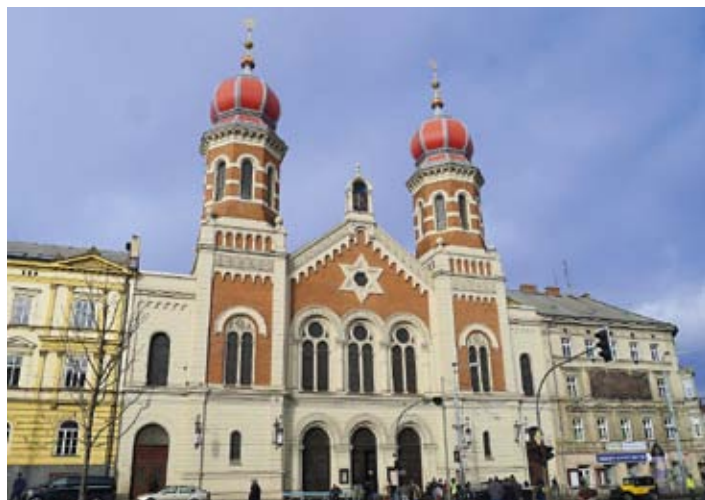
Nikdo z nás jsme se nenarodili ve vzduchoprázdnu. Světlo světa jsme spatřili v nějaké rodině, městě, zemi a její kultuře. Naše porozumění sobě samému, druhým lidem a světu vyrůstá z toho, co jsme získali anebo nezískali doma, ve škole a společnosti. Opomíjet tuto skutečnost by znamenalo ztratit základní pozici a východisko pro zdravé vnímání své vlastní identity.

Po listopadu 1989 opakovaně zaznívá teze, že kultura evropských národů, včetně té české, vyrostla z kořenů, které pojmenováváme jako židovsko-křesťanské náboženství, řecká filozofie a římské právo. Křesťanská víra má své základy právě ve víře Židů, judaismu. Zřejmým dokladem je křesťanská Bible, jejíž podtitul zní Starý zákon (původně sbírka posvátných židovských knih) a Nový zákon (knihy podávající svědectví o víře v Ježíše Krista).

Kulturní základy naší evropské civilizace můžeme nalézat v oblasti náboženské (religio), filozofie a právu. Všechny tyto pojmy mají svůj původ v řečtině a latině. Z filozofického úsilí starých Řeků vzešly definice základních pojmů a zrodila se věda. V historii Evropy nalezneme řadu křesťanů (laiků, kněží i mnichů), kteří bezesporu svou snahou o poznání světa zásadně přispěli k rozvoji racionálního (vědeckého) způsobu myšlení. Někteří z nich i za cenu odmítnutí či dokonce odsouzení církevními institucemi.

Naše chápání demokracie, sociální, zdravotnické a školské politiky státu bylo a je formováno právě dědictvím řecké filozofie a římského práva a křesťanskou vírou, která procházela v minulých dvou tisíciletích dějinami Evropy. I v naší zemi slavíme křesťanské svátky jako Vánoce, Velikonoce, Hromnice, Dušičky a od loňského roku i Velký pátek. Zastánci evropských judeo-křesťanských kořenů mají k dispozici také celou řadu studií, jež dokládají, že po rozpadu Římské říše to byla právě křesťanská církev, které vděčíme za to, že Evropa vůbec vznikla.

Někteří historikové však poukazují na skutečnost, že židovské desatero Mojžíš přejal z babylonského Chammurapiho zákoníku. Další dodávají, že naše kultura byla utvářena v první řadě Kelty a křesťané jejich svátky jen převzali a přeznačili, ale nezničili. Nesouhlasné hlasy s pozitivním vlivem judaisticko-křesťanských kořenů také často poukazují na chování církve, které nejednou v dějinách Evropy vyvolalo zásadní protireakci. I ta ale náleží k evropskému dědictví. Odpůrci judeo-křesťanských kořenů připomínají, že tzv. křesťanská Evropa má v moderních dějinách na svědomí miliony lidí v plynových komorách. Poukazují na to, že v Evropě byl a je také přítomen ateismus jako legitimní myšlenkový a duchovní směr, jenž by neměl být opomíjen a ve své humanistické podobě by měl být hluboce respektován.

Píseňská synagoga

V nedávné době jsme směli být očitými svědky sporu o judeo-křesťanské kořeny i v našem parlamentu. Poslankyně Nina Nováková (TOP 09) navrhovala, aby v preambuli novely školského zákona zazněla obecná deklarace, že mezi obecné cíle vzdělání patří „pochopení a osvojení evropských kulturních hodnot a tradic humanismu vycházejících z antického a židovsko-křesťanského duchovního odkazu“. ČSSD, KSČM a část poslanců hnutí ANO se postavily proti tomuto návrhu. Sama ministryně školství Kateřina Valachová vyjádřila svůj nesouhlas slovy: „Stát je sekulární, škola je také sekulární.“ V rozhovorech pro média zopakovala, že žádnému z náboženství neupírá potenciál vnést do kultury pozitivní prvky, a vždy také dodala, že škola má kulturu chránit.

Otázka evropských kořenů je diskutována i v církevních kruzích. Francouzský katolický deník

La Croix papeži připomněl, že ve svých promluvách o Evropě sice zmiňuje kořeny kontinentu, ovšem nikdy je neoznačil za křesťanské: „Je snad podle Vás výraz křesťanské kořeny pro Evropu nepatřičný?“ Papež František odpověděl způsobem, který v katolických řadách vyvolal nejeden nesouhlas. Někteří křesťané papeže dokonce označili za stoupence neomarxismu a nezapomněli podotknout, že tento směr již v minulosti popíral judaisticko-křesťanské kořeny Evropy. Papež František na výše uvedenou otázku odpověděl: „Je třeba mluvit o kořenech v množném čísle, protože je jich víc. V tomto smyslu, když slyším mluvit o křesťanských kořenech Evropy, se tohoto tónu někdy obávám, protože může znít triumfalisticky nebo nevražlivě. Zavání potom kolonialismem.“ Papež František, rodák z Argentiny, si je velmi dobře vědom historie šíření křes-

Židovský hřbitov v Horažďovicích

ťanství v Mezoamerice, kde bylo toto náboženství prosazováno někdy i násilným způsobem na úkor úcty k domorodému obyvatelstvu. Křesťanství tak bylo zneužito jako ideologický nástroj v prosazování privátních mocenských zájmů.

Hledání evropských civilizačních kořenů úzce souvisí s hledáním vlastní identity. Loňská uprchlická vlna a otázky z ní spojené nás

pak staví naléhavějším způsobem do konfrontace s jinakostí víry, náboženství a kultur těchto migrantů.

Český filozof Jan Patočka, respektovaný v celé Evropě, ve svém díle vyjádřil názor, že na Evropu nelze pohlížet pouze geograficky. Tím jediným a skutečným motivem, z něhož Evropa jakožto Evropa vyrostla, je péče o duši. Podle Patočky však Evropa (již) zanikla

následkem toho, že o svou duši zapomněla pečovat.

Rozpomínat se na evropské kořeny, mezi něž náleží i ten judaisticko-křesťanský, pečovat o svou duši a duši Evropy proto v první řadě znamená ptát se, jaké porozumění sobě, druhým a světu nám tato víra nabízí. Pečovat o duši však také znamená popřemýšlet a popovídat si o tom, jaké hodno-

ty mají naši společnost spojovat a utvářet v přítomnosti a pro budoucnost našich dětí a vnoučat. Tato péče o duši nás ale zároveň staví před otázku, čeho všeho jsme ochotni vzdát se ze svého pohodlí. A to proto, aby se hodnoty, ve které věříme, směly dostat v životě lidí a společnosti ke slovu.

Vladimír Müller
foto: Pavel Tlapa

Tříkrálová sbírka poprvé v Perninku

Za silného sněžení a mrazivého větru se letos poprvé i v Perninku uskutečnila Tříkrálová sbírka. Nápad uspořádat sbírku vzešel od vychovatele z místní školní družiny, které se rozhodly přiblížit dětem křesťanské tradice. Proto se s nimi již před Vánoci vypravily do místního kostela Nejsvětější Trojice, aby si prohlédly tamní betlém. V lednu pak Perninkem prošli Kašpar, Melichar a Baltazar, aby vykoledovali finanční prostředky pro Oblastní charitu Ostrov.

Tříkrálovou sbírku pořádá Charita Česká republika. Poprvé v novodobé historii se konala v roce 2000 v Olomoucké diecézi. Od té doby tak každoročně na základě staré lidové tradice vyrážejí do ulic měst a obcí skupiny koledníků v podobě tří mudrců z dalekého východu – Kašpara, Melichara a Baltazara. Ti se přišli poklonit do Betléma novorozenému Ježíšovi. S sebou mu přinesli vzácné dary – zlato, kadidlo a myrhu. Tři králové kromě zpívání tradiční koledy píší posvěcenou křídou na dveře požehnání K + M + B + letopočet. Písmena nejsou, jak se mnozí domnívají, počátečními písmeny jmen tří králů, ale požehnáním „Kristus ať požehná tomuto domu“ (Christus mansionem benedicat), tři křížky pak symbolem Svaté trojice. Toto požehnání letos poprvé rozdávaly i perninské děti. V Perninku se jim při koledě podařilo vybrat 8 822 Kč, za Oblastní charitu Ostrov se celkově vykoledovalo 143 366 Kč. Těto organizaci se podle pravidel sbírky vrátí 65 procent, což znamená přibližně 93 300 Kč. Tato částka bude použita na nové vybavení Domova

pro seniory v Ostrově. Konkrétně bude pořízeno 18 nových lůžek a vybavení do nových pokojů.

Snad se podaří v příštím roce tuto tradici rozšířit i do blízkých obcí. Nejen pro děti, avšak také

pro jejich doprovod to byla určitě zajímavá a veskrze pozitivní zkušenost. Většina vybrané částky se navíc vrací tam, kde byla vybrána. Takže nejen ti, kteří peníze vykoledovali, ale i ti, kteří

obdarovali, mohou zblízka vidět, že to má smysl.

Lenka Löfflerová
s využitím údajů na
www.farnostostrov.wordpress.com
foto: Jaroslav Novotný

Třicetiletá válka v Krušných horách – úvod

Třicetiletá válka (1618–1648) byla doposud nejdelším a největším válečným konfliktem ve střední Evropě. Dělí se na válku českou (1618–1620), odstartovanou českým stavovským povstáním, válku falckou (1621–1623), dánskou (1625–1629), švédskou (1630–1635) a švédsko-francouzskou (1635–1648). Zpočátku ve válce převažoval náboženský

konflikt, později převážil politický střet stavovského principu s absolutismem.

Třicetiletá válka, ukončená Vestfálským mírem, přinesla značné politické, sociální a náboženské změny. Velké ztráty utrpěla Svatá říše římská a Španělsko, do popředí evropské politiky se dostávala Francie, velký úspěch zaznamenalo Švédsko.

Během válečného konfliktu trpělo obyvatelstvo Českých zemí průchody drancujících armád, nemocemi (morem) a hladem. Počet obyvatel Českých zemí klesl v důsledku války o jednu třetinu – ze tří milionů na dva. Podobně tomu bylo i v Krušnohoří, kde došlo k vyhlazení většiny vesnic a měst, což bylo způsobeno hlavně úmrtími na mor a emigrací obyvatel

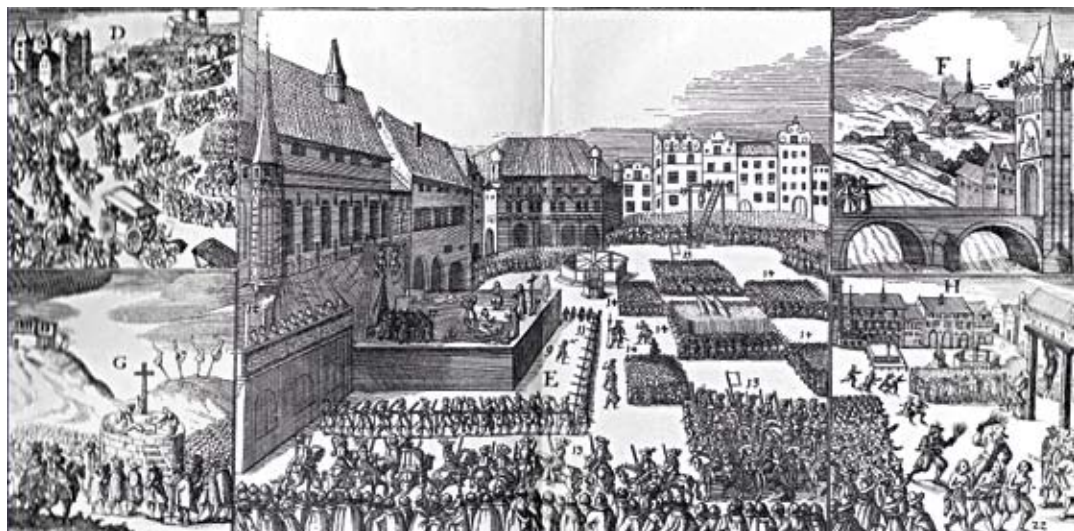
protestantské víry do sousedního Saska. Hornictví procházelo za třicetileté války těžkým obdobím, z něhož se prakticky nevymanovalo. Obživu začali lidé nacházet v jiných oborech lidské činnosti – například v paličkování kraje, výrobě knoflíků a v neposlední řadě i v hutnictví.

(red)

Jáchymov v době třicetileté války

Loni před Vánocemi se v Jáchymově sešla skupinka lidí pod vedením současného představitele hraběte Šlika Jaroslava Kulhavého, aby v parku u pomníku hraběte Štěpána Šlika uctila památku zakladatele Jáchymova, který se narodil 24. prosince 1487. Poté následovala diskuse, zábava a promítání v restauraci U Šlika. A tam byl pronesen názor, že o Jáchymovu se mluví vždy jen v souvislostech s bohatstvím a slávou v 16. století, vzpomíná se na krátké období po druhé světové válce, ale málo jsou připomínána mnohá jiná zajímavá období v historii města, například utrpení v době třicetileté války (1618–1648). Ano, o tom se málo píše a ještě méně mluví.

Na počátku třicetileté války mělo svobodné královské horní město Jáchymov stále pověst bohatého města, i když nálezy stříbrné rudy ustaly a dolování se nacházelo téměř na nule. Avšak život ve městě byl stále velice čilý

Poprava 27 českých pánů 21. června 1621 v Praze

a ani městská pokladna nebyla prázdná. Významná byla ovšem také poloha města. Za třicetileté války katolické armády operovaly většinou jižně od města, kdežto protestantská vojska přicházela ze severu. A jáchymovské údolí tvo-

řilo přirozenou cestu přes Krušné hory. Proto Jáchymovem střídavě procházela různá vojska. Jejich velitelé měli zásluh na obsah jáchymovské pokladny, aby podpořili své žoldnéřské armády. Vojáci těchto armád zase „navštěvovali“ v Jáchymově domy, kde kradli, loupili, vraždili, znásilňovali. Také smýšlení obyvatel Jáchymova hrálo důležitou úlohu. V 16. století působili v Jáchymově výmluvní kazatelé, zejména J. S. Egranus a J. Mathesius a další, kteří obrátili obyvatelstvo na luteránskou víru. Za třicetileté války bylo vyznávání víry velice důležité.

Bouřlivé události začaly gradovat v roce 1618 v Praze. Hrabě Jáchym Ondřej Šlik jako vedoucí opozice se ostře obořil na pražské místodržící, krátce poté následovala defenestrace Jaroslava Bořity a Viléma Slavaty z oken Pražského hradu. Tyto události nakonec vy-

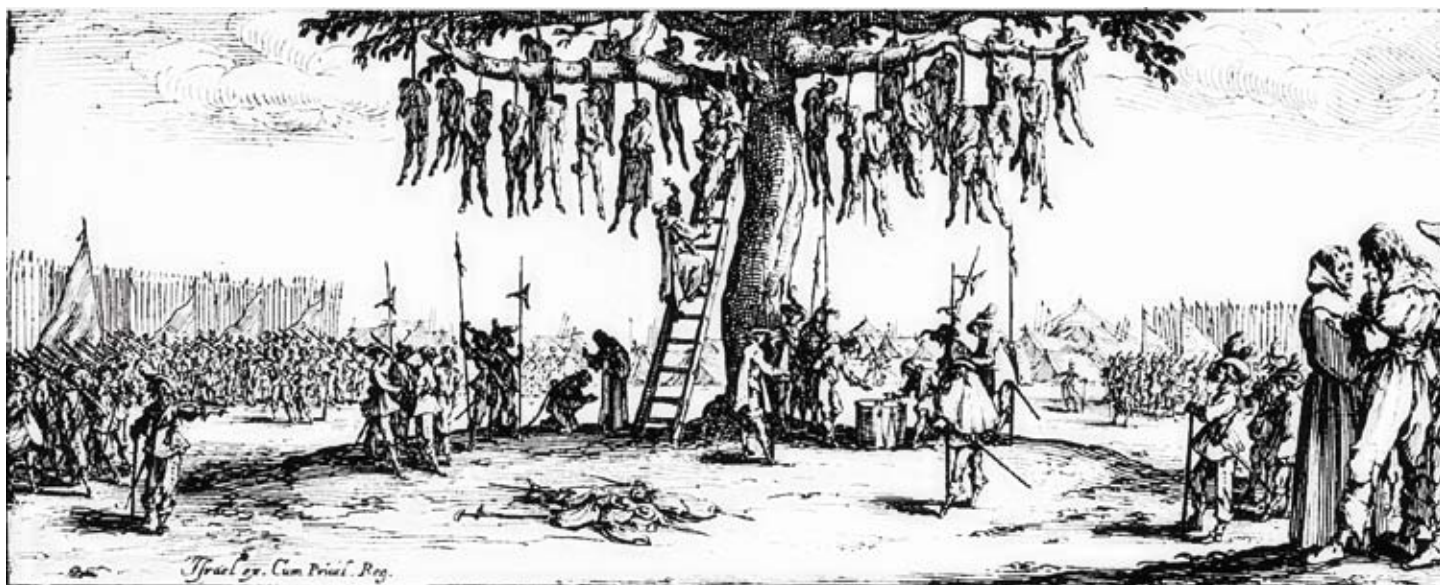
ústily v otevřené povstání českých stavů a k sesazení českého krále Ferdinanda II. Novým králem byl zvolen Bedřich Falcký.

Jáchymovští se na tyto změny dívali realisticky, a i když sympatizovali s protestantskými českými stavy, začali posilovat obranu města. Vývoj událostí jim dal za pravdu. Zprvu vojsko českých stavů vedené generálem Manssfeldem vítězilo, obsadilo Plzeň a dostalo se až do blízkosti Vídně. Jáchymovem táhly denně Manssfeldovy protestantské oddíly, jež zde museli místní ubytovat a stravovat. Jáchymovští raději zaplatili Manssfeldovi výpalné, než aby došlo k vyplenění města, kterým hrozil.

Válečné štěstí se však obrátilo. Dne 8. listopadu 1620 bylo v bitvě na Bílé hoře vojsko českých stavů poraženo, vlády se ujal opět císař Ferdinand II. a jmenoval českým místokrálem knížetem Karla z Lich-

Nájezdy žoldnéřů do okolí – na začátku války přitáhli žoldnéři ze statku na Sorgu (Mariánské) více než 40 krav

Hromadné popravy oběšením za třicetileté války – rytina J. Callota z díla *Les misères et les malheurs de la guerre*

tenštejnu. Ten měl o Jáchymov mimořádný zájem, o čemž svědčí i to, že ihned poslal do Jáchymova komisi, která do města dorazila již 20. prosince 1620. Okamžitě vyměnila celé vedení města a vzala pod přísahu všechny důležité úředníky. A opět muselo město platit. Tentokrát na vyzbrojování císařské armády. Na ochranu města dorazilo 60 jízdních vojáků. I ty Jáchymov zaplatil, stravoval a ubytoval. Když po 4 týdnech odjeli, město povinně dodávalo do Horního Slavkova stravu a pití pro oddíl generála Grotta. Jáchymov byl přece bohatý, tak platil. Na jaře roku 1621 se v Jáchymově usadily oddíly saských jezdců. I ty musela městská rada hostit. Ale pokladna již byla prázdná a rada si musela vypůjčit značný obnos. A v tomto duchu to pokračovalo. Půjčky, sbírky mezi občany, dům od domu.

Do této situace přišla zpráva, která zapůsobila na obyvatele města jako rána palicí. V Praze se konala poprava 27 českých pánů. První krácel na popraviště hrabě Jáchym Ondřej Šlik. Málo platné, pro Jáchymovské bylo a do dnešních dnů je jméno Šlik obrovský pojem (v minulém roce se na pozvání městské rady dva potomci rodu Šliků zúčastnili oslav 500 let výročí založení města).

Situace ve městě byla neudržitelná. Město stále platilo, navíc

i to, co propili vojáci v hospodách, hradilo i neúspěch lichtenštejnských verbířů, pokud nenaverbovali dost mužů do armády. Život zde byl stále obtížnější, v noci se smělo chodit pouze se světlem, před radnicí stála stálá stráž, hospody zavíraly již ve 20 hodin. A přišla další placení. Válečná daň, obilní daň, daň z piva a vína, z níž byli osvobozeni pouze skuteční horníci jako svobodní občané a obec. Bylo nezbytné s tím něco udělat, a tak v roce 1622 město vyslalo k místokráli Lichtenštejnovi delegaci významných konšelů s cílem získat úlevy a generální pardon. Jednání byla zdoluhavá. Lichtenštejn sice Jáchymov potřeboval, na druhé straně však považoval Jáchymovské za zaryté luterány, tedy za příznivce nepřátel. V tom ho také utvrzovaly zprávy jezuitských komisí, které v Jáchymově neuspěly. Po obtížném a vleklém jednání místokrál nakonec souhlasil, ovšem jen zčásti a s mnoha výhradami. Nicméně Jáchymov dále trpěl a doplácel na dlouhotrvající válku. Okolí města bylo již vydrancované, samotný Jáchymov začínal mít více vypálených a prázdných domů než domů obývaných. Po mnohých povinnostech za něco platit byly i obývané domy bez jakéhokoliv majetku.

Rok 1632 znamenal další obrat

ve válečném štěstí. Švédský král Gustav Adolf, spojený se saskými oddíly, na hlavu porazil císařského generála Tillyho. Hordy švédského a saského vojska se valily do Čech. Vracelo se i mnoho protestantských emigrantů, všichni plni nadějí. Také do Jáchymova, který opět hrál úlohu vstupní brány do Čech. Avšak švédské a hlavně saské žoldáky absolutně nezajímalo smýšlení obyvatel. Byli dobyvatelé v cizí, nepřátelské zemi a chovali se ještě mnohem hůře než vojáci z císařských oddílů. Z Jáchymova uprchli katoličtí duchovní, jejich místa opět zaujali protestanti. Avšak před řáděním žoldnérů prchali i obyvatelé a raději žili v lesích.

Dnes si těžko dokážeme představit, že by situace mohla být ještě horší. Ale byla, to právě peklo teprve Jáchymov čekalo. Koncem roku 1632 město jednalo a prosilo švédského velitele Hofferu o osvobození od posádky. A opět platilo. Po odchodu Švédů se ve městě ubytoval císařský plukovník Besgott se sedmi kompaniemi Chorvatů, obsadili Freudenstein a připravili se k obraně. V následujícím roce bylo město sužováno neustálými vojenskými přesuny, střídavě Sasy, Švédy i císařskou armádou pod velením Albrechta z Valdštejna. Jáchymov nakonec obsadili císařští, kteří

také hrozně řádili. Město muselo platit kontribuce a také dodávat proviant. Rada to řešila půjčkami u císařského desátkového úřadu. V Jáchymově se krátce zdržel se svou armádou i generál Holk. Odtud táhl na Lipsko, avšak již zakrátko se jeho armáda vracela. Generál Holk mezitím zemřel. Jeho armáda přinesla do města černou smrt – mor. Mrtví lidé, vojáci i obyvatelé, leželi volně na ulici. Nebyl nikdo, kdo by je mohl pohřbit. Koncem roku 1633 přitáhli na několik týdnů Uhři. Lidé před nimi a Chorvaty raději prchali mrznout do lesů.

Třicetiletá válka znamenala také konec hradu Freudenstein, jenž od té doby již nebyl obnoven. Zbyly pouze dvě věže, jižní Prachárna a severní Šlikovka. Ještě před válkou (v roce 1612) uhořel do věže blesk, který poškodil věž i sousední zdi. Opravu tehdy uhradila rada města. Další oprava byla nutná v roce 1626. To ještě byly v pokladně peníze na opravu hradu, tím to ale končilo. Za války na hradě bydleli Chorvaté a také katzberská rota saských vojáků. Několikrát vznikl v hradě požár, většinou neopatrností Chorvatů. Při jednom takovém požáru hrad úplně vyhořel. Jiné prameny uvádějí, že hrad dobyli a vypálili Švédové. Kdo to dnes ví? Jisté však je, že Švédové pod

generálem Banérem ostřelovali děly z tzv. „Švédských šancí“ Jáchymov, možná i Freudenstein, kde se císařští urputně bránili.

V roce 1640 Jáchymovem procházela švédská armáda v počtu 4 000 vojáků. Vojáci navštívili všechny domy, prázdné i obydlené, soukromé i úřední. Prolezli i špitál, vyplnili dům horního správce i ostatní úřední budovy, vloupali se do kostelů, kaplí i kapliček. Brali si vše, co viděli a co se jim líbilo. Vykrádali město až do svítání, poté se vydali navštívit saské město Annaberg. V popisu podobných případů by bylo možné pokračovat. Bylo jich mnoho.

Po nezdařeném pokusu Torstenson o dobytí Vídně se Švédové stáhli a lidé začali doufat, že nastane uklidnění a konec válčení. Avšak Torstenson se pro nemoc vzdal velení a na jeho místo nastoupil dravý a ctižádostivý Wrangel. Švédové ovládli celé Chebsko a pochopitelně se objevili i v Jáchymově. Wrangel se nevzdal původního záměru dobýt Prahu a Vídeň. Ihned se vypravil proti Vídni, Prahu přenechal veliteli hraběti Königsmarkovi. Tomu se zradou a následným chytrým postupem podařilo mezerou v obranné zdi vniknout do Prahy. Žoldnéri se ihned pustili do plnění a rabování v domech Pražanů, které překvapili ve spánku zcela nepřipravené. Toto zpomalení švédského postupu pomohlo vytvořit na Karlově mostě obranu. Velikou zásluhu na této obraně a jejím hrdinném boji měl jezuitský mnich profesor Jiří Plachý. Ale na Hradčanech a Malé Straně bylo zle. Švédové potom zahájili pravidelné obléhání zbytku Prahy. V této situaci dorazila zpráva o tom, že 24. října 1648 byl podepsán Vestfálský mír a boje byly konečně ukončeny. Švédští žoldnéri ukořistili v Praze – v královském hradě, šlechtických palácích, kanovníckých domech i domech bohatých měšťanů – nesmírnou kořist. Odvezli i poslední část slavných Rudolfových sbírek, kde byla i díla z Jáchymova. Píše se, že za celou válku se žádný nepřítel v tak krátkém čase tolik neobohatil.

Válka skončila. Nedostanu žold, nemám kam jít, umím jenom zabít. Po válce bandy těchto lidí táhly Evropou...

Konec války zastihl Jáchymov na pokraji zániku. Jako každá dlouhotrvající válka měla i tato za následek zesurování společenského mravu ve všech společenských třídách. Následky materiální byly obrovské, následky morální hrozně.

Rozrostla se pověřivost lidí. Obyvatelstvo zhrublo, město zpustlo, v okolních lesích se rozmohla divoká zvěř. Velmi se na tomto stavu podílel i průběh rekatolizace. Po válce většina protestantů, hlavně bohatých, opustila Jáchymov, který se vylidnil. Přicházeli spekulanté z katolické oblasti a levně nakupovali opuštěné majetky, nemovitosti, domy. Přes všechny snahy o obnovu města

a zejména o obnovu důlní činnosti se do konce století nepodařilo napravit škody způsobené válkou.

K nápravě stavu mohla pomoci dobrá škola. Od počátku města bylo v Jáchymově rozvinuté školství, které se podílelo na vysoké úrovni vzdělání obyvatel. A nebyla to pouze slavná latinská škola. Bohužel císař Ferdinand II. předal všechny školy v českých i alpských zemích do správy tovaryšstva Ježíšova. A to mělo jedinou starost, aby sotva potlačené protestantství znova nevybujelo. Záměrně udržovalo žáky v nevědomosti o pokrocích přírodních věd, kterými se již pilně zabývali v zemích západní Evropy. V Jáchymově všechny původní školy, kterým říkali hnízda luterán-

ství, jezuité zrušili. Nejenže nebyly školy, nebyli ani lidé. Přicházeli noví, z Čech, z Tyrolska, z Uher. Ovšem bylo jich málo a většinou neměli tolik potřebné znalosti. Neutěšený stav města i dolů trval celé století. Proto v jáchymovské historii je 17. století označováno jako století bídy a utrpení.

Jaroslav Ohec

Použitá literatura:

HORÁK, V.: Historie Jáchymova a jeho dolování (rukopis připravované knihy)

KOSINA, J.: Ilustrované dějiny nového věku od objevení Ameriky do prvního císařství ve Francii, Praha 1926.

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

- 18. 2. - Masopust v Hroznětíně (Hroznětín; 10:30–16:00)
- 25. 2. - Masopustní rejedění (DK Ostrov; 14:00)
- 25. 2. - Ples města Jáchymova (DK Jáchymov; 20:00)
- 7. 3. - Taneční odpoledne
(hotel Modrá hvězda, Horní Blatná; 14:00–18:00)

Město Jáchymov pořádá

PLES MĚSTA Jáchymova

25. 2. 2017
Od 20:00 hod.
v Kulturním domě

*K tanci a poslechu
zahraje*
FLASH YOU

Vystoupí
DUO BEROUSEK

*Občerstvení formou
rautu*
Tombola

Vstupné: 250,- Kč
Předprodej vstupenek od
6. 2. 2015 v IKC Jáchymov

Informační a kulturní centrum Jáchymov, nám. Republiky 1
tel: 353 811 379, ic-jachymov@volny.cz, www.mestojachymov.cz
FB: <https://www.facebook.com/jachymov.mesto>

Z programu Lázní Jáchymov

- 21. 2. - Písň plné vášně a temperamentu (Běhounek; 19:30)
- 23. 2. - Večer operních a operetních melodií (Radium Palace; 20:00)
- 27. 2. - Jaroslav Ohec: Půl tisíciletí v životě Jáchymova
(Běhounek; 19:30)
- 28. 2. - Flétnové nokturno (Curie; 19:30)

Koncerty

- 21. 2. - Půljablkoň (Galerie umění, Karlovy Vary; 19:30)
- 24. 2. - Masopust s Fijalkami (T-klub, DK Ostrov; 20:30)
- 2. 3. - KSO: B. Smetana: Pražský karneval, A. Dvořák
Koncert pro violoncello a orchestr h moll op. 104 (1. část),
P. I. Čajkovskij: Koncert pro housle a orchestr
D dur op. 35 (1. část), Z. Kodály: Tance z Galanty, B. Bartók:
Koncert pro violu a orchestr Sz. 120 BB 128
(Grandhotel Ambassador Národní dům, Karlovy Vary; 19:30)
- 10. 3. - KSO: Koncert absolventů ve spolupráci s VŠ umění v Curychu
(Grandhotel Ambassador Národní dům, Karlovy Vary; 19:30)

Výstavy, přednášky

- 18. 2. - M. Urban: Krušnohorské doly na historických mapách
(Muzeum Královská mincovna Jáchymov; 17:00)
- 18. 2. - Ateliér Archa – Mokré plstění
(Waldorfská ZŠ a MŠ Wlaštovka
Karlovy Vary; 9:00, rezervace na niebauerova@wlastovka.cz)
- 23. 2. - 1. ročník konference Péče o památky a krajinu
v Karlovarském kraji
(infocentrum zámek Ostrov; 10:00–18:00)
- do 28. 2. - Alena Prýmková: Hledání
(Galerie Drahomíra, Karlovy Vary)
- do 2. 4. - Nad krajinou slz a radiace
(kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov)
- do 2. 4. - Václav Šerák a žáci – Oheň/ Hlina/ Led
(Galerie umění, Karlovy Vary)
- do 2. 4. - Jindřich Štreit – Domov (bez) domova
(Interaktivní galerie Becherova vila, Karlovy Vary)
- do 7. 4. - Krušnohorské doly na historických mapách
(dvorana zámku Ostrov)

Kina

- 18. 2. - Prázdniny v Provence (kino Pernink; 18:00)
- 18. 2. - Star Trek: Do neznáma (kino Jáchymov; 19:30)
- 22. 2. - Montenegro (kino Jáchymov; 17:00, 19:30)
- 25. 2. - Strašidla (kino Pernink; 18:00)
- 25. 2. - Pojar dětem (kino Jáchymov; 17:00)
- 25. 2. - Ve jménu krve (kino Jáchymov; 19:30)
- 4. 3. - Dítě Bridget Jonesové (kino Pernink; 18:00)
- 11. 3. - Bezva ženská na krku (kino Pernink; 18:00)
- 18. 3. - Padesátka (kino Pernink; 18:00)

Sport

- 15.–22. 2. - Mistrovství světa juniorů ve snowboardingu
(Klínovec, Boží Dar)
- 18. 2. - Kids Cup 2017 – skicross (Klínovec)
- 23. 2. - Světlušky (Nováka, Boží Dar)
- 25. 2. - Blatenská desetihodinovka (Horní Blatná)
- 25. 2. - Radon SKI Pec (Rudné, Vysoká Pec)
- 25.–26. 2. - Finále ČP ve snowboardcrossu (Boží Dar)
- 4. 3. - 109 let Spolku zimních sportů (Abertamy)
- 4. 3. - Kids Cup 2017 – paralelní slalom
(Klínovec/ miniareál Pod Zámečkem)
- 4.–5. 3. - Krušnohorský pohárek – obří slalom
+ paralelní závod (Bublava)
- 11.–12. 3. - Karlíkův běh (Boží Dar)
- 11.–12. 3. - Internationaler Kammmlauf (Mühlleithen)
- 14. 3. - MČR žactva – obří slalom
(Klínovec/Jáchymovská)
- 16. 3. - MČR žactva –
superobří slalom
(Klínovec/ Přemostěná)
- 18. 3. - MČR žactva –
vyřazovací závod
(Klínovec/ Slalomák)
- 18. 3. - Kiwi Cup 2017
(Boží Dar – Neklid)
- 19. 3. - MČR žactva – slalom
(Klínovec/ Slalomák)
- 26. 3. - Dámská jízda
(Boží Dar)

Premiéra perninského divadelního souboru Kopec

Zaplněný sál perninského kina

Perninské divadlo Kopec představilo v pátek 10. února premiéru zbrusu nové veselohry „Suchý pomeranč“. O představení byl neočekávaně veliký zájem, a tak se perninský kinosál naplnil tak, že jsme museli přidávat několik míst. Bylo to pro nás překvapující, potěšující, ale hlavně zavazující. Jsme divadlo, které vzniklo teprve před pár měsíci, a tak je pro nás vše nové a nevyzkoušené.

Když se ten páteční večer sál zaplnil a prostorem se rozeznělo vzrušené švitoření diváků,

myslím, že nám s kolegy maličko zatrnulo. To vše z nás všech ovšem spadlo při prvním smíchu, a když jsme viděli, že se diváci baví, bylo nám prostě úžasné. Hra „Suchý pomeranč“ je postavená na jednoduchém vtipu a situačním humoru. Je to jednoaktovka, jež trvá zhruba padesát minut, a snažili jsme se ji nahustit vtípem tak, abychom diváky nechali v neustálém „řehtacím“ režimu. Nebyl to jednoduchý úkol, avšak podle reakcí publika se nám to v nemalé míře podařilo. Představení jsme

Závěrečná děkovačka

s kolegy zkoušeli asi pět měsíců, a vzhledem k tomu, že jsme všichni zaměstnaní lidé a jeden z nás stále studující, tak nebylo vždy, a to hlavně kolem Vánoc, snadné se setkat a zkoušet tak, jak by bylo třeba. Proto pro nás byly pozitivní reakce diváků velikým zadostiučiněním. Je úžasné, když se vám vynaložené úsilí vrátí v podobě spokojených lidí (diváků).

Chtěl bych tedy za náš divadelní ansámbl poděkovat všem, kteří k nám ten páteční večer vážili mnohdy dalekou cestu. Okořenili

jste svým smíchem naši práci, a to je pro nás největší úspěch. Těšíme se na vás při dalších představeních a třeba také při brzké repríze „Suchého pomeranče“. Na léto chystáme navíc zbrusu novou muzikálovou pohádku, s níž máme velké plány. Takže ještě jednou obrovský dík divákům a také všem, kteří nám s divadlem pomáhají a podporují nás. Děkuje a zase přistě u nás v divadle na shledanou.

Jan Mašata
a pernínští ochotníci
foto: Jiří Kupilík

HISTORIE

Po zániku hornictví si zbylí obyvatelé odlehlých krušnohorských sídel jen těžko sháněli novou obživu. Určitou kompenzaci představovalo paličkování krajek, které však podléhalo velkým výkyvům. Lidé se proto snažili najít i jiné zdroje příjmů. A protože zdejší obyvatelé byli velice muzikální a hráli na nejrůznější nástroje, sdružovali se od konce 18. století první hudebníci do kapel a vydělávali si hraním v cizině.

Těmto krušnohorským muzikantům se říkalo „fatzeři“, toto označení pochází ze středního hornoněmeckého nářečí. Muzikanti se při svém pobytu v cizině snažili spolu mluvit tak, aby místní nerozuměli tomu, jaké mají úmysly či starosti. Proto se vyvinula řeč fatzerů, jež nepředstavuje úplně jiný jazyk, jen používá některá jiná slova. Některá z těchto slov pochází z krušno-

horských dialektů, jiná ze střední horní němčiny a další z cizích jazyků. Kvůli svému neobvyklému znění byla tato řeč často srovnávána s mluvou tajemných středověkých prospektorů – Benátčanů.

Původně hrály tyto fatzerské kapely v Německu a v Uhrách na poutích nebo koncertech. Někteří jednotlivci vystupovali i jako pouliční muzikanti. Z těchto potulných aktivit se rychle roz-

vinulo celé hospodářské odvětví a významný zdroj příjmů. Podle některých kronikářů vzniklo toto nové hospodářské odvětví v bývalém horním městě Přísečnici.

Na muzikantských „zájezdech“, zejména v zimních měsících, si na své živobytí vydělávala i řada obyvatel obce Ryžovna. Kdy s tím na Ryžovně začali, není známo. Doloženo je však to, že kapelník Josef Lindner s obě-

ma svými syny a zetěm a dalšími hudebníky v roce 1840 hostovali v Astrachani na Volze, když tam vypukla cholera, na niž kapelník a oba jeho synové zemřeli. Lze se domnívat, že tato oblast byla díky dobrým vztahům s tamními povolváskými Němci pro hudebníky výnosným cílem.

Patřícného vzdělání se muzikantům dostávalo většinou formou bezplatné výuky u zku-

šených hudebníků. Ale v letech 1850 až 1883 se o hudební vzdělání dětí významně zasloužil i ryžovenský kantor Schubert, jenž poskytoval hodiny hudby za dostupné ceny. Kolem roku 1890 žilo v obci 550 obyvatel, z nichž více než sto umělo dobře hrát na jeden nebo více nástrojů. Krátce před 1. světovou válkou odsud do světa vyráželo ještě zhruba deset kapel o šesti až deseti muzikantech. Každá kapela přitom měla svou vyhrazenou oblast, aby si vzájemně nekonkurovaly. Kapela Kosmase Kreißla jezdila do Ruska, kapela bratří Hahnů do Horního a Dolního Slezska, kapely bratří Schnepů a Faßmannů cestovaly hlavně po západním Prusku, Josef Schmiedel se svou kapelou jezdil do Braniborska a kapela Josefa Krause koncertovala v Pomořanech a na Rujaně.

Téměř každá kapela si vedla deník zvaný „Marsch Route“, do

Hornická kapela – 1. řada nahoře zleva: Anton Porkert (Ryžovna/Stráž), Josef Harzer (Háje), August Hahn (Ryžovna), Theodor Pecher (Luh), Richard Günl (Háje). 2. řada zleva: Josef Porkert (Ryžovna), Georg Bartl (Rittersgrün), Johann Korb (Stráž), Emil Lenhart (Ryžovna), Hermann Kraus (Smolné Pece u Potůčků)

Písníková pohlednice, text Pepp Grimm (Abertamy), hudba Jovita Richter (Ryžovna)

něhož se zaznamenávaly města a obce, kterými procházela, kde hrála a jakou odměnu za to získala. Do dnešních dní se dochoval deník Porkertovy kapely, která hostovala v Pruském království. O zimní výpravě v letech 1850/1851 se tam píše, že muzikanti z Ryžovny vyrazili 24. září 1850. Příjmy za koncerty ve vesnicích se pohybovaly od necelého jednoho tolaru do pěti tolarů. Při velkých bálech ve městech se příjem pohyboval od deseti do patnácti tolarů. Do 31. října vydělala kapela 102,31 tolaru. Příjmy ve Východním Prusku činily v listopadu 74,27 tolaru, v prosinci 91,96 tolaru, v lednu 63,84 tolaru, v únoru 94,25 tolaru, v březnu 63,45 tolaru a v dubnu to bylo ještě 37,99 tolaru. Začátkem května pak vyrazili hudebníci na zpáteční cestu domů, během níž vydělali ještě 12,36 tolaru. Dne 11. května pak dorazili zpět na Ryžovnu. Na cestách vydělali 540,43 tolaru, výdaje nejsou zaznamenány.

Na veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem hrávala po roce 1900 „Hornická kapela“, sdružující dobré hudebníky z několika obcí.

Tuto kapelu nechali v roce 1904 namalovat, olejomalba pak delší čas visela ve frankfurtské radnici.

S vypuknutím 1. světové války muzikantské cestování skončilo, řada hudebníků byla odvedena do armády. Tím tradice fater-ských kapel skončila.

Mnoho hudebníků z Ryžovny absolvovalo hudební školu, někteří z nich dokonce studovali pražskou konzervatoř. Ti se pak dobře uplatnili v cizině, aniž museli cestovat s kapelami. Tři synové řidičho učitele a kanto-

Ernst Kraus

ra Schuberta hráli v Městském orchestru v Essenu. Albin Hahn byl prvním koncertním mistrem Karlovarského lázeňského orchestru a poté se stal královským dvorním kapelníkem v Bukurešti. Wilhelm Schnepf byl varhaníkem v Lovosicích, Eduard Lenhard se dostal do městského orchestru ve štyrském Cilly (dnešní Celje ve Slovinsku) a Albin Geier, synovec dvorního kapelníka Hahna, byl delší dobu kapelníkem v Berlíně a Petrohradě. Úspěšní byli i dva absolventi pražské konzervatoře. Ernst Kraus byl sbormistrem pražské židovské obce a Jovita Richter ředitelem hudební školy v Přísečnici.

Skladatel Ernst Kraus

Ernst Kraus se narodil na Ryžovně 26. února 1875. Jeho otec Andreas Kraus byl rolníkem a hudebníkem. Už v raném dětství projevoval Ernst velké hudební nadání. Nejdříve se učil hrát na housle, což zvládl velice rychle. A poněvadž projevoval velký zájem o klavír a varhany, posílal ho otec na hodiny hry na tyto nástroje k abertamskému sbormistrovi Wilhelmu Sturmovi. Ernst Kraus dělal velké pokroky, přijímací zkoušky na pražskou konzervatoř složil s výslednou známkou „velmi dobře“. Tam pak studoval téměř vše, co bylo pro komponování potřeba, a získal tam také vyšší vzdělání ve hře na varhany a v gregoriánském chorálu. Díky

Jovita Richter

Hudební škola v Přísečnici kolem roku 1910

skvělému vzdělání a velkému talentu prokazoval též mimořádné schopnosti v náročném umění transpozice. Na pražské konzervatoři, kterou tehdy řídil profesor Bennewitz a později i slavný skladatel Antonín Dvořák, se Ernst Kraus díky skvělému vzdělání stal vynikajícím hudebním pedagogem a skladatelem. Ihned po dokončení studia získal místo varhaníka v Praze. Ernst Kraus, daleko od svého krušnohorského domova, nadchl svou hudbou i slovanské duše. Zemřel 25. dubna 1933 ve věku 58 let a byl pochován na hřbitově na Ryžovně. Jeho kulturní dědictví se nacházelo v soukromých rukách v honorakouském Linci. Jeho skladby pro slavnostní mše a skladby pro sbor, věnované jeho domovskému kostelu na Ryžovně, byly často uváděny o ryžovenskou pouti. Vlastnoručně sepsané partitury těchto děl byly v době odsunu uloženy v domě regentschoriho Josefa Richtera, kde také musela zůstat. Tato díla jsou pravděpodobně nenávratně ztracena.

Ředitel hudební školy Jovita Richter

Jovita Richter se narodil na Ryžovně 19. března 1871. Jeho

otec byl hudebník, který zamlada cestoval po světě s různými kapelami. Byl mimo jiné také členem zmíněné kapely, jež roku 1840 v Astrachani přišla o kapelníka a dva jeho syny. První hodiny hry na housle dostal malý Jovita od svého strýce, poté se svým kamarádem Ernstem Krausem docházeli na hodiny hudby k Albinu Hahnovi, pozdějšímu dvornímu kapelníkovi, a oba se učili hrát na klavír a varhany u aber-tamského sbormistra Sturma. Spolu pak studovali i na pražské konzervatoři. Jovita Richter v roce 1893 narukoval k 92. c. k. pěšímu pluku v Chomutově. V hodnosti četaře byl jmenován kapelníkem hudby II. praporu. Tato jednotka byla roku 1894 převelena do Dalmácie, kde Richterova dvaatřicetičlenná kapela brzy proslula jako nejlepší vojenská hudba. V důsledku onemocnění malárií však Richterova vojenská kariéra skončila a Richter se dostal do Lučan nad Nisou, kde působil jako kapelník a sbormistr. Zde také zahájil svou dráhu skladatele.

V roce 1914 byl Jovita Richter povolán do státu podporované hudební školy v Přísečnici, kde vyučoval téměř všechny hudební

předměty. Na této škole se žáci vzdělávali pro působení v orchestrech a připravovali se na studium konzervatoře. Tato hudební škola pořádala pod vedením svého ředitele četné koncerty v okolních městech a obcích, často společně s místními sbory a hudebníky. V době svého působení ve funkci ředitele hudební školy složil Jovita Richter celou řadu skladeb vztahujících se ke Krušným horám, ale i mnoho církevních skladeb. Poté, co byl penzionován, zvolil si za své bydliště Jirkov. Hudbě však zůstal věrný a ještě mnoho let řídil klavírní trio, jež na pozvání hraběnky Hohenlohe-Langenburgové hrálo i na zámku Červený hrádek u Jirkova.

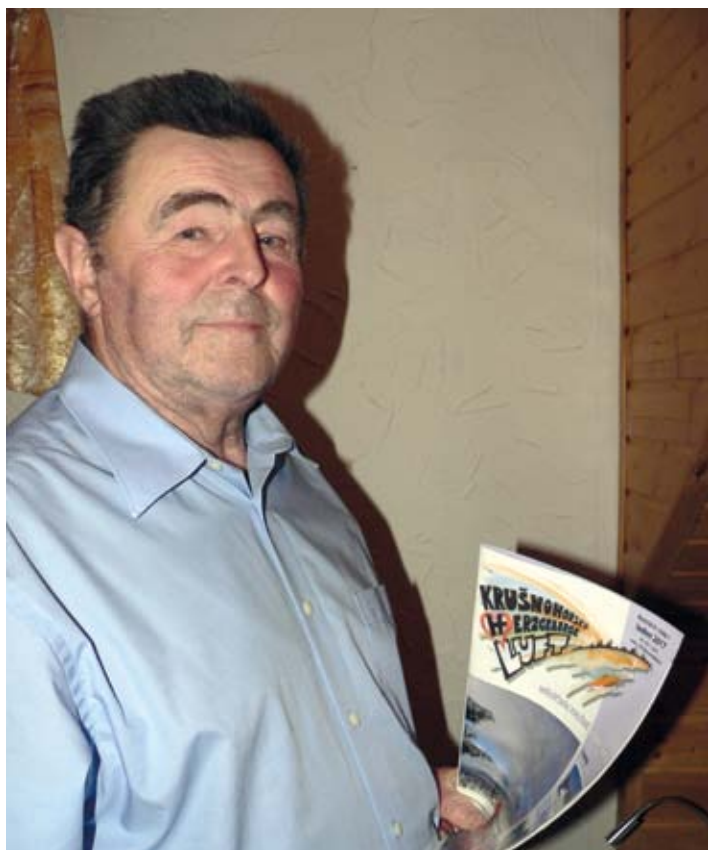
V letech 2. světové války byla existence hudební školy v Chomutově ohrožena, protože řada mladých učitelů byla povolána do armády. V této těžké době se řízení této vzdělávací instituce ujímá Jovita Richter. Po válce byl spolu s mnoha dalšími českými Němci odsunut. I v Německu však pomáhal při zhudebnění básní Peppu (Josefa) Grimma st. Zemřel ve Schwäbisch-Gmündu 13. února 1958 ve věku 87 let.

Ulrich Möckel

Gottfried Zehrmann

– muž, jenž spojil svůj život s horskou službou

Pokud se milovníci zimních či letních sportů dostanou na horách do problémů, dojde k úrazu nebo se ztratí, s největší pravděpodobností se setkájí se členy horské služby. Vzhledem k tomu, že Krušné hory jsou horami hraničními, pohybuje se ve zdejší krajině, na sjezdovkách nebo v běžeckých stopách množství německy mluvících turistů. O to, aby činnost horské služby a zdravotnických záchranných složek v Krušnohoří nebyla rozdělena hranicí, se snaží i Gottfried Zehrmann. Za aktivní činnost v oblasti přeshraniční spolupráce obdržel v listopadu loňského roku Cenu Euregia Egrensis.

Gottfried Zehrmann je věrným čtenářem Luftu

Angažujete se v přeshraniční spolupráci horské služby v Krušných horách. Povězte však našim čtenářům nejprve něco o sobě a svých kořenech...

Narodil jsem se v roce 1948 v saském Johanngeorgenstadtu, v části zvané Oberjügel. Rodiče mojí maminky tady vlastnili malé hospodářství. Můj tatínek se však narodil v Jelení. Vyučil se zámečnickem v česárnách vlny v Nejdku. V roce 1930, v době hospodářské krize, kdy bylo velmi problematické sehnat práci, odešel můj otec sloužit k české armádě do Pardubic a až do roku 1936 tam byl armádním kuchařem. Vzhledem k tomu, že sloužil v české armádě, se naučil česky. V roce 1936 se otec vrátil do Krušných hor. Z Jelení se odstěhoval do Oberjügela, kde se oženil s mojí maminkou. Ještě

těsně před válkou, v roce 1938, se znovu účastnil vojenského cvičení v Pardubicích. Pak ovšem došlo k záboru území a můj otec vzhledem k národnosti a místě bydliště musel narukovat do německé armády. Rodiče mi vyprávěli, že ještě do roku 1949 bylo zcela běžné přecházet státní hranici. Snad i to, že se můj otec narodil na české straně Krušných hor a uměl česky, později ovlivnilo můj vztah k Čechům i mou snahu se s nimi alespoň trochu dorozumět jejich řečí.

Vím o vás, že jste se aktivní činnosti v horské službě věnoval 50 let. Jak a kdy jste se k ní dostal a byla služba v ní i vaším zaměstnáním?

Předně je potřeba říct, že v Německu vznikla horská služba jako zvláštní organizace Červeného kříže a po restrukturalizaci je sou-

Cena Euregia Egrensis

částí záchranné služby. Německá horská služba je na rozdíl od té české téměř výhradně záležitostí dobrovolnickou. To znamená, že i já jsem měl vedle této dobrovolnické činnosti normální zaměstnání. V Johanngeorgenstadtu jsem se vyučil malířem pokojů a lakýrníkem a tímto oborem jsem se také živil až do odchodu do důchodu. Členem horské služby jsem se stal v roce 1963 díky svému bratrovi. Ten byl v roce 1955 jedním ze zakládajících členů Horské služby Oberjügel. Tato stanice byla první a dlouho také jedinou v celém západním Krušnohoří.

Proč byl v tomto směru první zrovna Johanngeorgenstadt? Dnes se nezdá, že v tomto příhraničním městečku byla horská služba tak úplně zapotřebí?

Ano, dnes je to těžko předsta-

vitelné, ale Johanngeorgenstadt býval významným střediskem zimních sportů. Bylo zde několik sjezdovek nebo hojně využívané a v té době moderní skokanské můstky. Konalo se tady množství zimních sportovních akcí a jejich organizátoři potřebovali zajistit základní zdravotnické ošetření v případě úrazu.

Možnosti i vybavení horské služby se za dobu jejího fungování jistě zcela zásadně změnily. Jaké jste měli vybavení v dobách NDR a jak probíhala pomoc zraněným?

V zimním období jsme mívali v průměru kolem sedmdesáti záchrů, ale techniku jsme neměli v podstatě žádnou. Neměli jsme žádné vysílačky, telefony ani skútry, auta či funkční oblečení. Zprávu o úrazu či pohřešování člověka

První „stanice“ Horské služby Oberjugel (Gottfried Zehrmann na nosítkách)

jsme si předávali osobně jeden druhému a podle takto předaných informací jsme pak hledali zraněného. Sáně s lehátkem jsme nosili na zádech přes ruksak se základním zdravotnickým vybavením a dalšími potřebami. Dnes se používají například moderní vakuové dlahy, my jsme požívali klasické dlahy s drátem. Když nasněžilo, velmi se zhoršila dostupnost míst, kam se dostala sanita. Mnohdy jsme tak zraněného po základním ošetření táhli v hlubokém sněhu na saních k sanitě i tři kilometry. Takto „vybavení“ jsme byli v podstatě po celou dobu NDR. Již v roce 1983 jsme se snažili navázat kontakt s horskou službou v Čechách. Napsali jsme do Harrachova, odkud pak přišlo pozvání do Čech. Tamní horská služba byla vybavena mnohem lépe. Měli nejen novou stanici, avšak i auto a skútr. My jsme takovou techniku dostali až v roce 1993.

Takže první kontakty s horskou službou jiného státu jste měli již v době komunismu. Jak se rozvinula další spolupráce po revoluci a jaká byla vaše idea společného fungování u nás v příhraniční oblasti?

Naše stanice horské služby byla první z bývalé NDR, jež navázala

kontakty s bavorskými kolegy. Tamní horská služba takto přes nás získala kontakty v Harrachově, kde poté její členové vypomáhali při různých závodech. V roce 1995 jsme pak uzavřeli oficiální partnerství s horskou službou v Nových Hamrech a Božím Daru. Tehdejší spolupráce s náčelníkem Rudolfem Chladem byla perfektní. Všichni jsme byli podobného věku i smýšlení. Naší ideou bylo, aby záchranné složky jednoho státu mohly v případě zranění zasahovat a spolupracovat na území státu druhého. Aby nejen horská, ale i záchranná služba sousedního státu mohla zraněného co nejrychleji dopravit do země původu. O možnostech takové spolupráce jsme vyjednávali nejen na obecní, ale i krajské a státní úrovni obou zemí a v nemocnici v Erlabrunnu. Pokud se totiž člověk zraní na území sousedního státu, přemýšlí, jestli mu ten, kdo mu pomáhá, bude rozumět, jak se dostane domů, kolik ho bude stát ošetření atd. Politické špičky Evropské unie hovoří o společné Evropě, ale praxe na poli zákonů je trochu jiná a vyjednávání o tak základní věci, jakou je zdravotnické ošetření, nebyla vůbec jednoduchá. Hlavní otázkou vždy bylo, kdo tyto zásahy zaplatí – zda česká, či ně-

Závody horské služby v roce 1958

mecká strana. Žijeme v hraniční oblasti a podle mého názoru by mělo být normální, že si navzájem pomůžeme, a takto by se k tomu měly stavět i orgány státní správy.

Jak celá spolupráce funguje dnes, angažujete se v ní i nadále? A co byste si přál do budoucna?

Já už se i vzhledem k věku aktivní službě nevěnuji. Ovšem kontakty s českou stranou mám i nadále. Spolupracuji například s Asociací záchranného kruhu Karlovy Vary, která připravuje preventivní programy pro děti. Podle mého názoru by spolupráce saské a české horské služby mohla fungovat lépe, stále je co zlepšovat. Já osobně mám i vzhledem ke svým zkušenostem

a mnoha kamarádům z české strany k české horské službě jiný vztah než moji mladší kolegové. Myslím si, že když chci spolupracovat s Čechy, musím i trochu česky přemýšlet. To, že jsme Němci, ještě neznamena, že jsme lepší lidé. Základem dobré spolupráce je také řeč. Vy, Češi, ve většině alespoň pár slov německy ovládáte, obráceně to tak obvykle není. Já jsem se vždy snažil, i když lámanou češtinou, alespoň trochu dorozumět. Takže do budoucna bych si přál z naší strany více snahy o osobnější kontakty a větší zájem o věc. Hlavně na základě dobrých lidských vztahů to může fungovat, bez ohledu na hranice.

Lenka Löfflerová

Se svým „týmem“

Gottfried Zehrmann se narodil v roce 1948 v saském Johanngeorgenstadtu (část Oberjugel). Vyučil se malířem pokojů a lakýrníkem. Členem horské služby se stal v roce 1963. Aktivní službě se věnoval 50 let. Angažuje se v přeshraniční spolupráci horské služby, spolupracuje s Asociací záchranného kruhu Karlovy Vary. Za své aktivity obdržel 12. listopadu 2016 v Chodové Plané cenu Euregia Egreensis. Dodnes žije v Johanngeorgenstadtu, je ženatý a má jednoho syna.

Vývoj vybavení pro běh na lyžích – 1. část

Vznik lyží spadá s největší pravděpodobností do konce starší doby kamenné, kdy probíhalo poslední zalednění kontinentů. Bylo to asi 10 000 let před naším letopočtem. V té době již lidé uměli opracovávat dřevo a docházelo k lovecké specializaci, která vyžadovala i vznik dopravních prostředků – čunů a lyží. Nezávisle na sobě se lyže objevují u různých národů ve střední a severní Asii, odkud se postupným osídlováním dostávají do Skandinávie a severního Ruska.

Na základě archeologických nálezů v těchto oblastech rozlišujeme tři základní historické skupiny lyží. Lyže jižní byly krátké (cca 110–120 cm), stejně dlouhé, široké 20–25 cm a vzadu nezakulacené, jejich skluznice byla hladká. Rozšířeny byly na východ od Uralu a na jihu Finska a Švédska. Lyže arktické se využívaly severněji od jižního typu na severu Sibíře a severu Skandinávie. Jsou vpředu i vzadu zašpičatělé i ohnuté, skluznice byly často opatřeny zvířecí kůží, srstí dozadu. Lyže tak klouzaly, ale při výstupu nepodklouzávaly. Od obou předchozích se zásadně liší lyže typu severského, neboť nejsou stejně dlouhé a široké. Levá lyže bývala delší (až 3 m) a užší (6–7 cm), sloužila ke skluzu, kdežto druhá lyže zvaná andor byla kratší (až 2 m) a širší (7–8 cm), se skluznicí potaženou zvířecí kůží. Tento typ lyží se vyskytoval na severu Evropy až do poloviny 19. století a byl tam dominantní. Výše uvedené lyže byly vyráběny z jednoho kusu různých druhů dřeva (nejčastěji z jasanu, javoru, buku, břízy nebo smrku) a byly ohýbané a zakulacované různými způsoby.

Lyžařské hole, jedna nebo dvě, byly používány již od nejstarších dob a sloužily k odrazu, udržování rovnováhy i brzdění při sjezdu. Jednu hůl používal lyžař většinou při lovu, neboť v druhé držel zbraň. Nálezy dokazují, že už nejstarší hole měly „talířky“, usnadňující jejich použití.

K výrobě nejstarších vázání sloužily zvířecí kůže, špička boty byla připevněna řemínky přes prsty k lyži. Některé nálezy svědčí i o tom, že byly známy i primitivní čelisti, zhotovené ze dřeva. Spojení nohy s lyží bylo velmi nedokonalé.

I v pozdějších dobách plnily lyže i nadále hlavně svůj původní účel dopravního prostředku. Určitého rozšíření a pokroku dosáhlo jen využití lyží i pro válečné účely. V průběhu středověku zůstalo lyžování na stejné, poměrně nízké

úrovni. V různých písemných pramenech té doby je lyžování zdůrazňováno jako jedna z podstatných dovedností vládnoucí třídy, bohatýrů a rytířů.

Kolébku novodobého lyžařského sportu, a tím i technologií výroby lyží, je jednoznačně Skandinávie, a to především kraj Telemarken ve středním Norsku. Odsud pochází i tzv. telemarský tvar lyží se stranovým krojením a nejširším místem v ohybu špičky. Tento tvar se v mnoha modifikacích využívá při konstrukci běžec-
kých lyží dodnes.

Od druhé poloviny 19. století se stává lyžování v skandinávských zemích skutečným sportovním odvětvím v dnešním smyslu slova. Lyže jsou součástí lidové zábavy i sportovním náčiním. Dochází k rychlému zdokonalování techniky jízdy a lyžařské vybavení se přizpůsobuje stále náročnějším požadavkům. Za počátek sportovního lyžování jsou pokládány závody v norském Trømsø, které se konaly v roce 1843. Později založený Norský sportovní svaz pořádal od roku 1862 každoroční závody, a to jak v běhu, tak i skoku na lyžích a později i ve slalomu. K vývoji lyžování velmi přispěla i první lyžařská výstava, která byla v roce 1862 uspořádána v Trondheimu a bylo na ní k vidění 47 různých typů lyží. Postupně vznikají první sportovní kluby a roku 1888 používá lyže úspěšně norský polárník Nansen k přechodu Grónska. Novodobá historie lyžování je odstartována. Lyže jsou stále dřevěné, jejich sportovní využití však vede k jejich odlehčování a šířka i délka se zmenšují.

Nás může těšit, že mezi průkopníky lyžování mimo Skandinávii se řadí i lyžaři z Království českého, a to především Josef Rössler-Ořovský, který založil roku 1887 lyžařský kroužek, později přejmenovaný na Český ski klub. Jeho členové poprvé lyžují roku 1888 v Praze na Letenské

Asi 4 000 let staré vyobrazení lyžaře nalezené na skále u Alstahaugu v Norsku (foto: <http://en.vest-telemark.no>)

První biatlonista? Malba polárníka Fridtjofa Nansena pro účely výstavy, která v roce 1881 ukazovala v Německu, k čemu slouží norské lyže (foto: Wikimedia Commons)

pláni a Bílé hoře. Lyže průkopníků, dovezené ze Švédska, byly 2,5 m dlouhé a měly primitivní vázání. Roku 1892 objednával hrabě Jan Harrach pro své krkonošské lesníky jeden pár jasanových lyží z Thennebergu v Rakousku a jeden pár bukových lyží od bratří Thonetů z Vídně. Kolář František Soukup z Horní Branné podle nich vyrobil v roce 1893 první lyže domácí výroby, také

vých lyží z Thennebergu v Rakousku a jeden pár bukových lyží od bratří Thonetů z Vídně. Kolář František Soukup z Horní Branné podle nich vyrobil v roce 1893 první lyže domácí výroby, také

Výlet na lyžích u Oberwiesenthalu v roce 1911

první vázání bylo podle dovezeného vzoru vyrobeno v Horní Branné sedlářem Šírem. Následující zimu pak výrobu lyží převzaly pily v Dolních Štěpanicích a Horní Branné, lyže byly určeny jednak lesníkům a jednak lyžařům v Jilemnici a okolí. Nejlepší lyže podle dobových svědectví zhotovoval sekerník Vondrák.

Záhy začíná rozvoj závodního lyžování. V roce 1893 byly na Kozinci u Jilemnice uspořádány závody, které se řadí k prvním v Evropě vůbec. V roce 1896 proběhl první závod o mistrovství Království českého v běhu na 1 050 m v pražské Stromovce, v němž zvítězil Hynek Bedrník z Jilemnice. V tomtéž roce se v Krkonoších konají první mezinárodní závody v běhu na lyžích, a tento rok tak můžeme pokládat za historický mezník z hlediska českého závodního lyžování.

Lyžařské vybavení té doby je již velmi pestré. Hodně se experimentuje a praxí se ověřuje použitelnost novinek. Jezdilo se na lyžích tvaru klínového (ve špičce nejužší), šípovitého (ve špičce širší), různé délky i šířky. Jako nejlepší se prosadily lyže tvaru telemarského. Byly zpravidla přes 2 m dlouhé (nejčastěji 2,30–2,50 m), materiálem byl jasan či u levnějších modelů modřín, buk i smrk, šířkové profilování i tvar byly rozličné dle jednotlivých výrobců. Pravidlem však byla 30–50 cm dlouhá, zdvižená špička se zobcem pro vypínání lyží. Žlábek na skluznici byl hluboký, mnohdy hranatý, lyže byla vyztužená vysokým žebrem. Málodky chybělo ozdobné rýhování. Například již v roce 1913 inzeruje pražská firma Rott norské plátové lyže (lepené), spodní vrstva byla z hikory, vrchní z jedle.

I tak se mazaly lyže

Josef Rössler-Ořovský (uprostřed) – průkopník lyžování v Čechách

Až do první světové války nebylo rozdílu mezi lyžemi pro běh, skok či sjezd. Na počátku 20. století vznikla i nejstarší továrna na výrobu lyží, jež patřila firmě Madshus, založené v roce 1906 Martinem Madshusem v norském Gjøviku.

Vázání bylo dlouho velmi primitivní. Dlouhým řemenem provléknutým dírkou v lyži se přivázala noha, později, až do 1. světové války, se používalo vázání rákosového a vázání „balata“ krkonošského původu. Od roku 1910 se u nás ujímá Huitfeldtovo vázání s kovovými čelistmi.

Lyžařské hole se většinou vyráběly z bambusu, měly velké rákosové kroužky s hustým koženým výpletem. Používání dvou holí se vžívalo pozvolna a ještě okolo roku 1920 nebylo zvláštností potkat lyžaře s jednou holí.

Mazání lyží se v té době víceméně omezovalo na impregnaci lyží proti vlhkosti. Proti nalepování sněhu se lyže natíraly parafinem. Kolem roku 1908 se v Čechách začíná používat vosk značky Svedrupin. Dobovou situaci v této oblasti dob-

ře charakterizuje Fridtjof Nansen ve své knize, kde uvádí: „...spodní plocha lyže se natírá lojem, včelím voskem, stearinem. Stearin drží nejlépe, jestliže je natírám pomocí ohně, kterým se skluznice zahřeje. Jiný prostředek spočívá v tom, že se skluznice natírá pytlíkem se solí, která je navlhčena, případně nasoleným herinkem (slanečkem)...“

V roce 1924 vzniká Mezinárodní lyžařská federace (FIS) a postupně dochází k definitivní diferenciaci disciplín – běhu na lyžích, skoku a sjezdových disciplín. Mění se a vyvíjí i dílčí soutěže v jejich rámci. Například v běhu na lyžích se zavedlo v první pololetí 20. století na tratích od 100 m po 50 km. K ustálení vzdáleností na mezinárodních závodech FIS v běhu dochází po 2. světové válce a další rozvoj závodního lyžování je motorem i pro vývoj nových technologií.

Koncem čtyřicátých let pronikají do konstrukcí lyží kov a plasty. V roce 1946 je založen ve Švédsku současný největší světový výrobce vosků – SWIX. Od té doby se začínají přírodní materiály ve voscích

V závodním tempu

nahrazovat syntetickými a kvalita vosků se tím zvyšuje. Rovněž je zavedeno barevné odlišení vosků určených do rozdílných sněhových podmínek a rozdělení vosků na tekuté (klistery) a tuhé.

Konstrukce běžeckých lyží je již poměrně propracovaná, lyže se lepí, přičemž se rozlišuje vrchní a spodní nosná vrstva, jádro, hrany, skluznice a bok lyže. Tyto jednotlivé části jsou vyrobeny z různých materiálů. Jsou dvě základní konstrukce lyží – sendvičová a krabicová, které v upravených podobách nacházíme i na současných typech lyží. V padesátých letech jsou vedoucími firmami v běžeckých ly-

žích skandinávské firmy, například Jarvinen, Karhu, Splitkein. Pro představu uvádím příklad rozměrů lyží Jarvinen té doby: špička měla šířku 6,3 cm, střed 5,4 cm a patka 6,1 cm. Základním materiálem je stále hikora (bílý ořešák), bříza a horský jasan.

Z hlediska oblečení je poválečné období charakteristické postupným odlehčováním ústroje. Nicméně základem jsou „golfy“ pod kolena doplněné vysokými podkolenkami, teplé triko nebo rolák s dlouhým rukávem a čelenky či čepice různých tvarů, nejčastěji z vlněných materiálů. Mužské a ženské oblečení se liší v podstatě jen velikostmi. I na

Předválečná a krátce poválečná lyžařská výbava

velkých závodech není často stopa upravena jinak než „proslápnutím“ skupinou dobrovolníků.

Jaroš Řehořek
foto: Jaroš Řehořek,
Jiří Kupilík

„Pomoc, smekám, drhnu, nejede mi to...!“

Pár praktických rad pro rekreační a hobby běžkaře-klasiky

Co dělat, když se na běžkách dostaneme do potíží? Pokusíme se vám nastínit některé způsoby řešení těchto situací, eventuálně jak jim předcházet.

Smekám

Když lyže podkluzují, tzv. „smekají“, je možné, že jsme zvolili příliš tvrdý vosk, slabou vrstvu vosku nebo jsme vosk namazali na příliš krátkou část odrazové zóny lyží. Prvním krokem by mělo být přidání jedné nebo dvou vrstev téhož vosku. Pokud se tato činnost mine účinkem, je dalším krokem prodloužení mazací zóny o několik cm vpřed i vzad. Teprve poslední možností by mělo být přidání o stupeň

měkčího vosku, který jistě máme my nebo kamarád v ledvince. Tato klasická, nicméně osvědčená metoda „pokusy a omylu“ by měla ve většině případů přinést úspěch v podobě kvalitního odrazu. Pokud přimazáváme v terénu, může být někdy problém s vlhkou skluznicí, na které jsou zbytky sněhu. Nejprve sněh odstraníme a je dobré přejet skluznicí a vosk několikrát korkem (lepší je syntetický, který se nedrolí a třením se rychleji zahřívá). Vrs-

tva vosku se tím promixuje a trochu zahřeje a nový vosk nám jde lépe nanést. Pro rekreační lyžaře jsou z hlediska aplikace příjemné nové vosky na čerstvý jemnozrnný sníh ve spreji i vosky na starší, hrubozrnný sníh s aplikátorem.

V případě, že nemáme ani vosk na přimazání, ani další pomůcky, ani hodného kamaráda, který má vše vzorně připravené ve své ledvince, jsme odkázáni na sílu svých paží.

Drhnu

Tato situace je všeobecně mezi rekreačními i závodními lyžaři pokládána za horší než podkluzování lyží. Každý již jistě zažil tu zoufalou situaci, kdy místo ladného lyžařského skluzu hrozí výron kotníku od toho, jak se potácíme na vratkých lyžích se silnou vrstvou sněhu nalepeného na skluznici. I mnohem menší zadrhávání je nepříjemné a často hrozí pádem. Jasně je, že jsme zvolili příliš měkký vosk. Řešením je stěrka,

kteřá je součástí balení většiny klisterů, odstranit přebytečnou vrstvu vosku. Někdy se pak dá hned úspěšně pokračovat v jízdě. Jindy je nutno zbylou vrstvu ještě překrýt vrstvou tvrdšího vosku. Pokud překrýváme, postupujeme, jak je uvedeno už výše, tak, aby nový vosk šel dobře nanést. Lyže je dobré nechat po aplikaci vosku chvíli (2–4 min.) „vychladnout“ a teprve poté na nich pokračovat.

Lyže mi nejedou

Takto si povzdech snad každý z nás. Pomineme-li stáří a kvalitu lyží, přílišnou vrstvu vosku nebo vosk příliš měkký, což může způsobit až zadrhávání lyže (viz výše), je situace pro rekreačního lyžaře poměrně snadno řešitelná nanesením některé z řady past nebo moderních skluzových vosků ve spreji. Tyto skluzové vosky nanášíme do skluzových zón v přední a zadní části lyže. Aplikace je jednoduchá, vosk se nanese, nechá asi 30–60 vteřin zaschnout a lehce se přešetří korkem nebo hubkou, která je většinou součástí aplikátoru. Praxe ukazuje, že skluznost těchto vosků je velmi dobrá a projeví se pozitivně i na re-

lativně starších modelech lyží, které mívají vývojově zastaralé skluznice. Nevýhodou těchto „rychlovosků“ je, že na skluznici nevydrží dlouho. Velkou výhodou naopak to, že je možno je aplikovat prakticky kdekoliv a kdykoliv. Pro trvalejší zlepšení skluzu běžeckých lyží je zapotřebí alespoň občasná aplikace skluzových vosků zažehlením do skluznice, a to svépomocí či v odborném servisu v předstihu před vyražením na lyžařský výlet. Pokud i po všech těchto postupech lyže nejedou, je dobré poradit se ve specializovaném obchodě o příčinách či zapřemýšlet o pořízení novějších lyží.

Před vyjetím na oblíbenou lyžařskou trasu

Prvním krokem by mělo být co nejpřesnější zjištění a označení mazací zóny na našich lyžích. Ve specializovaných obchodech s běžeckými lyžemi vám ochotní servismani změní tuto zónu přesně na speciálních měřicích stolicích. Zóny bývají dvě až tři, delší na tuhé vosky, kratší na měkké tuhé vosky a nejkratší na tekuté klistery. Zónu si můžeme určit svépomocí orientačně i všeobecně

Tuhé vosky, klistry, škrabka a smývač

známou „papírkovou metodou“. Mazací zónu je dobré zdrsnit smírkovým papírem (hrubost 100), aby nanesený vosk lépe držel.

Dalším důležitým krokem pro správné namazání je co nejpřesnější zjištění stavu počasí v místě naší vyjížďky – teploty vzduchu, stavu a kvality sněhové pokrývky, vlhkosti vzduchu, síly větru. Když vyrazíme na časově delší vyjížďku, je dobré zjistit si i předpokládaný vývoj počasí v místě naší trasy. Důležitý je i výškový profil trasy. S narůstající nadmořskou výškou klesá teplota vzduchu a sníh bývá sušší (výjimkou je inverzní situace, kdy ve městech v údolí bývá mrazivěji než na hřebenech). Snadněji se nám samozřejmě všechny tyto parametry podaří zjistit, pokud jsme přímo na horách a stopy začínají za chatou. Když vyrazíme z města, hraje roli určitá zkušenost, pomoci může v rozhodování v současné době i internet.

Následuje výběr správných vosků a pomůcek, které budeme na trase potřebovat. Pokud je počasí stabilní a je napadaný čerstvý jemnozrnný sníh, vystačíme s tuhými vosky. Na starší hrubozrnný sníh naopak použijeme některý z klisterů. Důležitými pomůckami jsou korek, stěrka z plastů, savý hadřík. Při očekávání větších komplikací se může hodit i malé balení smývače vosků. Vosky mají na svém obalu vždy teplotní rozmezí použitelnosti. Udané teploty jsou v drtivé většině teplotami vzduchu. Do ledvinky je dobré přidat vosky, které jsou o stupeň tvrdší

i měkkí než vosk námi namazaný. Při nanášení vosků mějte na paměti, že je vždy lepší více slabších vrstev vosku než jedna tlustá. Vosk se nám tak podaří snáze rozetřít. Vrstvu vosku volte i podle délky trasy, na kterou se chystáte. Při celodenní túře je lepší nanést tvrdší podkladový vosk, ten případně zažehlit (dostane se tak více do hloubky skluznice). Podle typu sněhu (ledu) to může být tuhý nebo i tekutý vosk.

Po aplikaci nechte lyže vychladnout při venkovní teplotě. Nepokládejte je skluznici na sníh a dejte pozor, aby vám hlavně na naklistrované skluznice nesněžilo. Pokud na starší hrubozrnný sníh padá sníh čerstvý, naneste na vychladlou lyži s klisterem ještě vrstvu teplotně adekvátního tuhého vosku. Zamezíme tím pronikání krystalků čerstvého sněhu do klisteru a jeho „namrznutí“.

Důležitou radou z praxe je nebát se zeptat zkušenějších lyžařů, kteří vám jistě rádi s „mázou“ poradí. V praxi se často setkáváme s tím, že právě určitý ostych v tomto ohledu je na závadu příjemně prožitého lyžařského výletu. Ve specializovaných obchodech je navíc k dispozici zdarma dostatek jednoduchých mazacích manuálů v tiskové podobě. Mějte je s sebou.

Máme namazáno a můžeme vyrazit za dalším dobrodružstvím na „úzkých prkýnkách“.

**ať se vám vždy podaří ta správná „máza“, vám přeje
Jaroš Gregory Řehořek
(servis team SWIX CZ)**

foto: Jiří Kupilík

Připravené mazací zóny

Lithné hory

Vrátí se do Krušných hor opět těžba?

Po staletí až do počátku 90. let minulého století se v Krušných horách těžily rudy všech možných kovů. Teď nastává chvíle, kdy se do Rudohoří těžaři možná opět vrátí. Terčem jejich zájmu už ovšem není stříbro, cín či uran, ale zázračná surovina 21. století – lithium. Kov, jehož světová spotřeba, a tudíž i cena v posledních letech závratně roste a který se v Krušných horách vyskytuje na evropské poměry v mimořádném množství. Zájem prospekčních firem se soustřeďuje zejména na okolí Cínovce ve východní části pohorí.

Lithná slída zinnwaldit – hlavní zdroj lithia na Cínovci (sbírky Národního muzea, foto: Dalibor Velebil)

Slova spodumen, petalit či zinnwaldit říkala donedávna něco jen geologům a mineralogům. Dnes je však situace zcela jiná. Jména těchto nerostů, které jsou hlavními zdroji lithia, jsou ve světě v souvislosti s prudce rostoucí poptávkou po tomto kovu skloňována ve všech pádech. Důvod je zřejmý: lithium, označované jako kov budoucnosti, se stalo nepostradatelnou surovinou při výrobě lithium-iontových baterií, které jsou součástí všech moderních mobilních telefonů, notebooků či tabletů, ale pohánějí také automobily zítřka – elektromobily. Letos v lednu uveřejnil britský list Financial Times prognózu, podle níž světová poptávka po lithiu poroste do roku 2025 tempem 16 procent ročně, což je rychlejší nárůst, než jaký za posledních sto let zažila jakákoli jiná významná surovina. V roce 2025 by roční spotřeba podle této prognózy měla dosáhnout 775 000 tun, existují však scénáře, že to bude i více než dvojnásobek a že světová produkce tomu nebude stačit. Ruku v ruce s tím se vyvíjejí i ceny uhličitánu lithného (Li_2CO_3), jejichž pomocí se ceny lithia vyjadřují. U ročních kontraktů se nyní cena za kilogram karbonátu lithného pohybuje mezi

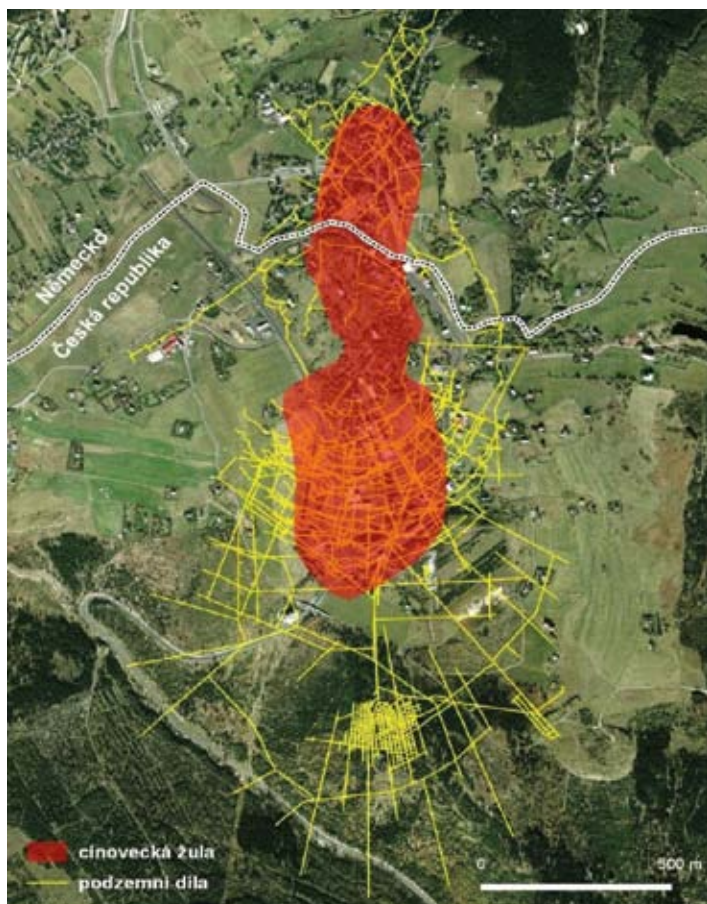
10 a 16 dolarů, což je zhruba dvakrát víc než loni a pětikrát víc než v roce 2004. Tzv. spot price, tedy cena za okamžité dodání, vystřelila na důležitém čínském trhu dokonce ze 7,7 dolaru v červnu 2015 na 26,6 dolaru o rok později.

Lithium v Krušných horách

Je jasné, že toto je obrovská příležitost pro těžaře, ale v širším důsledku i pro státy a obce, na jejichž území se suroviny lithia nacházejí. Včetně České republiky, kde se lithium v podobě lithných slíd nachází ve značném množství zvláště v alkalických žulách typických pro oblast Krušných hor a Slavkovského lesa. Jsou to ty samé žuly, na něž jsou vázána ložiska cínových rud, které z nich byly dobývány hlubinnou těžbou od středověku až donedávna. Že tyto žuly a cínonosné polohy (greiseny) obsahují zvýšené množství lithia, je známo už od 19. století, ostatně lithná slída doprovázející ložiska cínovce na Cínovci a v sousedním saském Zinnwaldu dostala už v roce 1845 název zinnwaldit (v češtině též cínvaldit). Zinnwaldit jako surovina pro výrobu lithia se dokonce na Cínovci v 50.–60. letech minulého století

Plochá greisenová žíla v podzemí dolu Cínovec 1 s četnými blýskavými krystaly zinnwalditu (foto: Pavel Beran)

Ortofotomapa okolí Cínovce s vyznačením povrchového výchozu lithné cínovecké žuly (oranžová plocha) a průběhu podzemních důlních děl (žluté linie), zdroj: Geomet

Co je lithium

Od objevu lithia letos uplyne 200 let, v roce 1817 se o něj zasloužil švédský chemik Johann Arfvedson. Lithium, třetí prvek Mendělejevovy periodické soustavy, je podobně jako jeho známější příbuzní sodík a draslík prvek ze skupiny alkalických kovů. Je velmi měkké, lehké a vysoce reaktivní, takže se v přírodě nachází jen ve sloučeninách, velmi dobře vede elektrický proud i teplo. V minulosti se lithium využívalo (a dosud využívá) zvláště ve sklářském a keramickém průmyslu, protože snižuje teplotu tání skla a přidává mu některé speciální vlastnosti (sloučeniny lithia jsou například součástí sklokeramických varných desek). Sloučeniny lithia se rovněž přidávají do maziv snášejících vysokou teplotu, uplatňují se i při výrobě léčiv a mnoha dalších látek. Na počátku 50. let minulého století sehrálo lithium významnou úlohu při vývoji vodíkové bomby – pomocí jaderných reakcí se z něj připravuje izotop vodíku tritium, který je palivem pro termionukleární fúzi. Skutečnou renesanci však využití lithia zažilo až v posledních letech, protože tento kov dobře váže a uchovává elektrickou energii, a nachází tak skvělé uplatnění při výrobě baterií, palivových článků a kondenzátorů. Lithium-iontové baterie, které v roce 1991 poprvé uvedla na trh společnost Sony, dnes najdeme ve všech mobilních telefonech a notebookech a stávají se nepostradatelnými při vývoji elektromobilů. V bateriích chytrých telefonů bývají až 3 gramy lithia, v bateriích notebooků 30–40 gramů a na výrobu baterie pro čistý elektromobil padne až 40 kg tohoto kovu.

Uhlíčan (karbonát) lithný – surovina pro výrobu lithium-iontových baterií (foto: Wikimedia Commons)

získával jako vedlejší produkt při těžbě cínových a wolframových rud. Už v té době byly vyčísleny zásoby, které se v podzemí Cínovce skrývají, ale protože využití lithia bylo jen omezené, byly posudky s výpočty zásob uloženy ad acta.

V souvislosti se skokovým nárůstem poptávky po lithiu v posledních letech se však situace razantně změnila a o Cínovec se nyní zajímá hned několik investičních či těžařských společností. Je tak velmi pravděpodobné, že po více než čtvrtstoletí Cínovec opět ožije báňskou činností.

Zatím nejdále je s přípravou získávání lithné suroviny společnost Cínovecká deponie, v níž má většinový podíl fond RSJ Private Equity, který spravuje i část majetku miliardáře Karla Janečka. Loni v říjnu získala RSJ od Obvodního báňského úřadu v Mostě povolení

k těžbě z odkaliště poblíž bývalého dolu Cínovec-jih (Cínovec 2), ve kterém se nachází odpad z dřívějšího zpracování cínwolframové rudy, především křemenný písek, ale také lithná slída zinnwaldit. Podle vyjádření RSJ by magnetická separace lithné slídy v plánované nové výrobní lince mohla začít za dva až tři roky s tím, že těžba by pak probíhala asi pět let. Při těžbě a zpracování suroviny by mohlo být zaměstnáno kolem osmdesáti lidí. Cínovecká deponie smí na odkališti zpracovat 680 tisíc tun suroviny, z níž by se teoreticky dalo vyrobit přes 11 000 tun uhlíkatu lithného, což i při ceně „jen“ 10 USD/kg přesahuje částku 2,5 miliardy korun.

Daleko směřlejší, ale i obtížnější plány má s Cínovcem firma Geomet, jež je součástí v Austrálii a Velké Británii registrované společnosti European Metals Holdings (EMH). Ta by zde totiž na rozdíl od Cínovecké deponie chtěla získávat lithnou slídu skutečně hlubinným dobýváním. Zda bude těžba zahájena, však bude záviset jednak na výsledcích již několikrát avizované studie proveditelnosti, která by podle poslední zprávy EMH pro investory z 31. ledna 2017 měla hotová do konce letošního března.

Zchátralý areál dolu Cínovec 1 v roce 2011, krátce předtím, než jej město Dubí nechalo zbořit. Podobnost s areálem „cíňáku“ mezi Rolavou a Jelením není náhodná, důlní a úpravárenské budovy navrhla za druhé světové války táž firma Pittel & Brausewetter (foto: Petr Pauliš)

Ale i když tato studie potvrdí rentabilitu těžby, nebudou mít Geomet, resp. EMH ještě vyhráno. K tomu, aby mohly zahájit těžbu, budou muset projít ještě několika koly správních řízení, zahrnujících před konečným povolením dobývání mj. získání osvědčení o výhradním ložisku, schválení studie o dopadu na životní prostředí a stanovení dobývacího prostoru. Sama společnost tvrdí, že by těžba mohla začít do pěti let a mohla by pak probíhat po víc než půl století.

V současnosti má Geomet na Cínovci pouze povolení k průzkumu tří území, z nichž poslední, týkající se rozsáhlého území východně od Cínovce směrem ke Krupce, získal od ministerstva životního prostředí loni v říjnu. Na těchto územích provádí Geomet už od roku 2014 průzkum pomocí hlubinných vrtů – do poloviny letošního ledna jich dokončil 17 s celkovou délkou převyšující 6 km. Právě o tyto vrty se bude opírat výpočet zásob pro zmíněnou studii proveditelnosti. Nejnovější odhady zásob jsou přitom velmi nadějně. Letos v lednu EMH oznámil, že celkové odhadované zásoby stouply na 6,46 milionu tun karbonátu lithia, tj. na více než milion tun lithia, což z Cínovce dělá největší ložisko lithia v Evropě a jedno z největších na světě (mezi ložisky v pevné hornině jde o čtvrté největší světové ložisko).

Solná planina Salar de Uyuni v Bolívii, největší ložisko lithia na světě

Celková tržní cena tohoto množství lithia převyšuje 1,5 bilionu korun, což představuje jedenapůlnásobek ročních příjmů státního rozpočtu. Nevýhodou ovšem je, že kovnatost lithiové rudy na Cínovci je v porovnání se zahraniční konkurencí jen nízká (obsahuje pouze kolem 0,2 procenta lithia), což by do budoucna prodražovalo náklady na těžbu i zpracování. Cínovecké ložisko však na druhé straně obsahuje podle posledního odhadu i 141 200 tun cínu,

což je více, než bylo v české části Krušných hor získáno za celé období historické těžby, a kromě toho i zvýšené množství rubidia, tantalu, niobu a dalších vzácných prvků, což by ekonomiku těžby zlepšovalo. Společnost EMH rovněž oznámila, že už úspěšně zvládla technologii výroby čistého karbonátu lithia.

Pokud nakonec ložisko Cínovec skutečně bude otevřeno báňským způsobem, na povrchu se to pravděpodobně projeví méně, než bylo

zvykem v minulosti. Prvotní úprava rudy by se totiž měla odehrávat přímo v podzemí, a okolí dolu by tak neměly zdobit žádné velké haldy hlušiny (tak tomu ostatně je i u nového dolu na fluorit a baryt, který od roku 2015 pracuje v saském Niederschlagu, naproti Novému Zvolání u Vejprtu). Získaný slídivý koncentrát by se pak měl podle slov jednatele společnosti Geomet Pavla Reichla zpracovávat na lithný karbonát v závodu s kapacitou okolo 20 tisíc tun ročně, což by představovalo asi 10 procent světové produkce. Město Dubí, pod něž Cínovec spadá, je těžebnímu záměru nakloněno. „Důlní těžba do Cínovce historicky patří. Dubí a okolním obcím by navíc přinesla peníze a pracovní příležitosti, kterých je v regionu s vysokou nezaměstnaností nedostatek,“ řekl už dříve starosta Dubí Petr Pípal. Podle některých odhadů by Dubí za poplatky od těžářů mohlo dostávat až 30 milionů korun ročně.

O lithium se těžaři zajímají i v německé části cínoveckého ložiska, které zkoumá společnost SolarWorld.

Lithium ve světě

Světová ložiska lithia se dělí na dva hlavní typy: na ložiska v pevných horninách, k nimž patří i Cínovec, a na z hlediska zásob podstatně významnější ložiska typu solanek

Důl Greenbushes v Austrálii – největší lithiový důl na světě. V jámě, hluboké až 300 m, se nyní již netěží, těžba přešla do podzemí

– povrchových nebo podzemních vod s rozpuštěnými solemi lithia. Tyto solanky se vyskytují zvláště v tzv. lithném trojúhelníku tří andských zemí – Chile, Bolívie a Argentiny, které dohromady ovládají kolem 70 procent světových rezerv, odhadovaných v současnosti asi na 20 milionů tun lithia. Největším světovým producentem je však díky obrovskému pegmatitovému ložisku Greenbushes Austrálie, následovaná Chile a Argentinou (na tyto tři státy připadá téměř 90 procent světové produkce) a významným hráčem se v poslední době stává i Čína, která za astronomické sumy skupuje i ložiska v zahraničí. V Evropě je zatím jediným větším producentem lithia Portugalsko, ale velké naděje do lithného byznysu století vkládá také

britský Cornwall, kde se stejně jako v Krušných horách dříve těžily rudy cínu. A velký potenciál má také jen nedávno objevené a dosud netěžené ložisko Jadar v Srbsku.

Přijde i Elon Musk?

V médiích se koncem loňského roku objevila zpráva, že o výrobu lithia v Česku se zajímá i společnost Tesla Motors a její vizionářský šéf Elon Musk. Zpráva, kterou vzápětí dementovala jak společnost sama, tak i agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, tvrdila, že Tesla Motors chce po vzoru své obrovské Gigafactory na výrobu lithiových baterií do elektromobilů, kterou spouští v americké Nevadě, postavit další gigatovárnu, a to možná

v Česku. Skutečností ovšem je, že na počátku února ministr průmyslu Jan Mládek oznámil, že na jaře navštíví společnost Tesla Motors v Kalifornii s tím, že chce lobbovat za to, aby firma postavila svou plánovanou supermoderní továrnu právě v Česku. Teslu se snaží přilákat i v Ústeckém kraji. Zdejší politici, akademici a podnikatelé se nedávno sešli a hledali způsob, jak region zatraktivnit pro automobily. Od září má v Ústí nad Labem vzniknout výzkumné centrum Node 5, které se zaměří na projekty samořídících aut. Pro Teslu by mohly být zajímavé právě zdroje lithia nacházející se na Cínovci.

Nakonec však všechno může být úplně jinak. Lithné perspektivy neunikly ani poslancům KSČM a jeden

z nich, Jaroslav Borka, se letos 19. ledna v interpelacích otázel premiéra Bohuslava Sobotky, jaký záměr s lithným národním bohatstvím má vláda. „Bude lithium těžit zahraniční firma, která bude zisky odvádět do zahraničí? Nebo soukromník, který zbohatne, a stát bude jenom přihlížet? Nemohl by lithium vytěžit státní podnik, který bude kontrolován vládou této republiky?“ domáhal se v duchu znárodnovacích tradic poslanec. Premiér odpověděl, že námět, aby se v této věci nějakým způsobem angažoval stát, je zajímavý a že o tom bude informovat ministra průmyslu a obchodu, pod kterého spadá státní podnik Diamo, nástupce bývalého Československého uranového průmyslu.

Michal Urban

Jméno horské osady Cínovec, dnes části města Dubí, je úzce spojeno s rudou, která se zde dobývala po víc než šest století – cínovcem. Své současné jméno dostal Cínovec až krátce po druhé světové válce, předtím nesl jméno Zinnwald, tedy cínový les, počestvované již od poloviny 19. století na Cinnwald. Písemně je název Zinnwald poprvé doložen k roku 1378, už v té době tedy muselo být známo, že se zde cínová ruda vyskytuje.

Tou rudou byl právě cínovec, chemicky oxid ciničitý (SnO_2), který je v Krušných horách i celosvětově hlavní a téměř jedinou rudou cínu. V čisté podobě je oxid ciničitý bílý, ale vlivem různých příměsí, především železa, má cínovec obvykle tmavě hnědou až téměř černou barvu. Cínovec se většinou vyskytuje v podobě drobných zrn, ale Krušné hory a sousední Slavkovský les v minulosti prosluly také nálezy překrásných, až 10 cm velkých, silně

lesklých krystalů, které dodnes patří k nejhezčím na světě. Jedním z pověstných nalezišť byl i Cínovec, byť krystaly cínovce odtud nebývaly tak velké jako z Krupky nebo Horního Slavkova.

V češtině patří slovo cínovec do dlouhé řady názvů minerálů a hornin s koncovkou -ec. Z hodin mineralogie si mnozí jistě vzpomenou na jiné, podobně tvořené názvy, jako jsou třeba živec, vápenec, sádrovec, kamenec, vřídlovec nebo hadec, které jsou dosud běžnou součástí českého jazyka, ale možná i na dnes již víceméně archaická pojmenování jako kazivec, leštěnec či těživec. Podobně utvářených názvů minerálů existovalo ještě daleko víc, ale slova jako dýmavec, puchavec, modrovec, klamivec, křesivec či merotec již upadla v zapomnění. Za mnohé z těchto názvů, včetně cínovce, vděčí čeština jednomu z nejvýznamnějších českých přírodovědců 19. sto-

Cínovec

Tmavé krystaly cínovce (kasiteritu) z Cínovce doprovázené tabulkovitými krystaly lithné slídy cinvalditu (zinnwalditu), sbírky Národního muzea v Praze, foto: Dalibor Velebil

letí – Janu Svatoplukovi Preslovi (1791–1849).

Mnohem častěji se v současnosti i v češtině používají mezinárodní názvy minerálů, takže sběratelé nehledají kazivec, ale fluorit,

nepotěžkávají těživec, ale baryt a nechlubí se leštěncem, nýbrž galenitem, popřípadě argentitem. A cínovci obvykle neřeknou jinak než kasiterit, zkráceně „kasák“.

Michal Urban

Železnice v Krušných horách – 1. část

Železnice vznikly na počátku 19. století spojením již staletí známého systému dopravy po kolejnicích a strojního pohonu. Požadavek hladké dopravní cesty a hmotnost strojního pohonu vedly zprvu k oceli pobitým fošnám, později k montáži ocelových kolejnic na kamenných blocích, které byly později z důvodu dodržení rozchodu kolejí montovány na příčné položených železničních prazcích ze dřeva, v pozdější době i z betonu. Zde má původ pojmenování „železná dráha“.

Počátkem dějin železnice v dnešním slova smyslu byl rok 1804, kdy byla uvedena do provozu první parní lokomotiva. Železnice vytvořila během 19. století hustou dopravní síť, jež významně zkrátila dobu cestování v Evropě a severní Americe. Výrazným způsobem urychlila průmyslovou revoluci, pomohla ke vzniku těžkého průmyslu a díky svému rozvoji vytvořila předpoklad velké poptávky po železe a oceli. Na železnici vznikaly moderní stavby, jako byly mosty a tunely. Na výstavbě a provozování železničních tratí se podílely především akciové společnosti s podporou státních financí.

Ve válkách v 19. století se ukázala obrovská strategická výhoda dobře vybudované železniční sítě – roli sehrála doprava vojenských oddílů, jejich zásobování, a tím získání rozhodujícího vlivu ve válce. Proto vlády evropských zemí s velkou pozorností a rychlostí podporovaly a řídily výstavbu národních železničních sítí. Vojenský význam měla železnice i za obou světových válek.

Mezi světovými válkami začal masivní rozvoj motorových vozi-

del jako dopravního prostředku, který měl v následujících desetiletích ve všech západních zemích za následek pozastavení provozu na velké části železniční sítě. Dopravní výkonnost železnice sice rostla, ale nikoliv v tak velké míře jako v motorizované individuální dopravě. V Evropě a Japonsku si železniční doprava dokázala obhájit své pozice v osobní dopravě, mimo jiné také díky výstavbě vysokorychlostních tratí.

V české části Krušných hor začíná historie železnice před 145 lety, 15. února 1872, kdy byla dána do provozu trať Chomutov – Vejprty, i když zprvu pouze pro nákladní dopravu. V roce 1881 byla dokončena uhlerná železniční trať Chodov – Nová Role – Nejdek a později přibýly další lokální tratě, jež se napojovaly na základní železniční síť v Českých zemích – Falknov nad Ohří (nyní Sokolov) – Kraslice – Klingenthal, Karlovy Vary – Johanngeorgenstadt (napojená dále na trať Schwarzenberg – Zwickau, zprovozněnou už v roce 1858), Karlovy Vary – Merklín, Ostrov – Jáchymov a Most – Mol-

Stavba viaduktu v Perninku na konci 19. století

dava – Freiberg. Vedle nich byly plánovány i další železniční tratě, které se však realizace nedočkaly, ačkoliv už existovala třeba i projektová dokumentace.

Železnice i v Krušnohoří byla především v době vzniku odrazem modernity, neboť umožňovala rychlejší přesun zboží a osob, výrazně podpořila vznik a rozvoj průmyslu. Zpočátku na železnici převažovala nákladní doprava, ovšem časem nákladní doprava ustupovala a byla nahrazována přepravou po silnici.

V současné době jsou krušnohorské železnice, které prošly v minulosti slávou i úpadkem, nedílnou součástí dopravní infrastruktury, ať již slouží pro nákladní dopravu, nebo zejména pro přepravu místních obyvatel a turistů. Stavby na železnici dokládají um předků, kteří se museli vypořádat se složitě členěnou krajinou a železnici postavili tak, jak to bylo zrovna technicky možné.

(red)

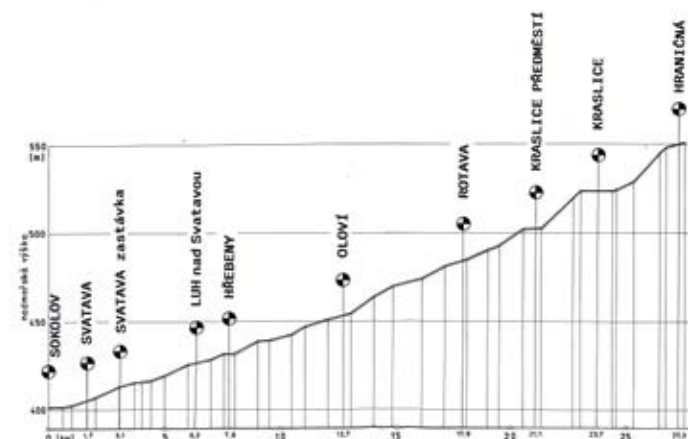
Kraslická dráha (1. část)

Koncese, přesněji „list povolení“, na stavbu železné dráhy z Falknova nad Ohří (nyní Sokolov) do Kraslic a dále ke státní hranici se Saskem byla udělena 30. října 1873. Jedním z hlavních úkolů nové dráhy bylo napojení na síť saských drah ve společné stanici Klingenthal.

Dne 31. července 1871 podepsala společnost Buštěhradská dráha smlouvu s firmou J. D. Starck, na jejímž základě byla vybudována vlečka ze stanice Falknov k dolu Josef I. ve Svatavě-Davidově. Část této vlečky, dlouhé 2,3 km, byla využita při stavbě trati do Kraslic. Během dvou let byly stavební práce na dráze svatavským údolím zdárně dokončeny, a tak mohl být 1. června 1876 zahájen provoz na 21 km dlouhém úseku z Falknova do Dolních Kraslic. Pro neshody se saskou stranou ohledně umístění přecho-

dové stanice byla trať provizorně ukončena pod Kraslicemi.

Trvalo pak dalších ještě více než deset let, než byla dokončena celá koncesovaná dráha. V roce 1884 dochází k dohodě, podle níž se přechodovou stanicí stal saský Klingenthal. Buštěhradská dráha se rozhodla zřídit definitivní kraslické nádraží v místě provizorního. Tyto snahy však narazily na prudký odpor zdejší radnice a kraslických podnikatelů, kteří požadovali, aby nové nádraží bylo zřízeno blíže městu. Nové, horní nádraží (od roku 1936 hlavní, po roce 1961 jen

Podélný profil Kraslické dráhy

Zahájení provozu na trati z Dolních Kraslic do Klingenthalu v nádraží Horní Kraslice

Kraslice) bylo předáno do užívání spolu s úsekem do Klingenthalu.

Na železniční trati bylo zřízeno celkem pět stanic – Davidov, Hartenberg, Oloví, Anenské Údolí – Rotava (leželo na katastru obce Studenec v okrese Falknov; vlastní obec Rotava se nacházela na území okresu kraslického) a Dolní Kraslice. Dnešní zastávka a nákladíště Kraslice předměstí byla, jak je již řečeno výše, na dalších více než deset let stanicí konečnou. K tomu-

to účelu byla také náležitě vybavena. U vjezdového zhlaví v místě dnešních zahrádek stála malá dvoukolejná dřevěná výtupna.

Práce ve stanici Klingenthal, kam z německé strany dorazil první vlak v roce 1875, byly zahájeny teprve 11. dubna 1885. Byla zde mj. postavena 120 metrů dlouhá společná odbavovací budova a další potřebné zařízení. Úsek z Dolních Kraslic do Klingenthalu, dlouhý 6,9 km, byl slavnostně

O tom, že nádraží patřila mezi významné objekty měst, svědčí i tato pohlednice vydaná ještě před postavením zdejší restaurace. Zajímavostí je česky psaný text se zmínkou o dobrém plzeňském pivu

otevřen 1. října 1886. Když byla v roce 1876 otevřena trať z Falknova do Kraslic, byla tedy mezi Kraslicemi a Klingenthalem ještě sedmikilometrová mezera, jež byla vyplněna až po deseti letech. Jaké byly důvody této prodlevy? Jednalo se o umístění důležitého pohraničního nádraží. Buštěhradská dráha ho chtěla na českém území, saská dráha, za podpory obyvatelů Vogtlandu, v Klingenthalu. Žádná ze stran nechtěla ustoupit, a tak se

obě strany smířily s tím, že projekt mezinárodního spojení se zpozdí.

Trať zpočátku sloužila především k exportu falknovského hnědého uhlí, kraslických hudebních nástrojů a dalšího sortimentu. Na počátku posledního desetiletí 19. století byly na dráhu napojeny dva významné průmyslové podniky. V roce 1890 byla vybudována 4 km dlouhá vlečka údolím Rotavského potoka z Anenského Údolí do železáren v Rotavě. V roce 1893 pak v těsném sousedství olovského nádraží vyrůstala vlečka do zdejší nové sklárny, vyrábějící ploché sklo.

Podle jízdního řádu z roku 1899 jezdilo na trati ve směru z Falknova nad Ohří do Klingenthalu pět smíšených vlaků s osobními vozy 2. a 3. třídy, v opačném směru pak jelo vlaků šest. Dva páry vlaků se tehdy křižovaly v Horních Kraslicích, jeden pár potom v dnešní Svatavě.

Velkou slávu zažilo kraslické horní nádraží 26. března 1918, když sem zvláštním salonním vlakem přicestoval poslední rakousko-uherský císař Karel I. Přivítal jej starosta města Daniel Kohlert. Cílem panovníkovy cesty bylo přesvědčit se o bídě panující tehdy v Krušnohoří.

Rakousko-uherský panovník tehdy nebyl v Kraslicích poprvé. Jeho předchůdce, císař František Josef I., městem projížděl v roce 1888, když se přes Markhausen

Falknov–Klingenth.						Buštěhr. dráha.		Klingenth.–Falknov.															
Km	Sm. vl. II a III. tř.						(Cheb 8. 9.)		Sm. vl. II. a III. tř.														
—	6 20	9 55	1 35	4 58	8 40		Odj. FALKN. Přj.	9 28	12 40	4 17	8 21	10 05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	6 27	10 02	1 46	5 05	8 51		Davidsth. ↑	9 23	12 34	4 12	8 16	10 00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	6 46	10 21	2 05	5 23	9 09		Hartenb. ↑	9 07	12 18	3 56	8 00	9 40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	7 02	10 39	2 24	5 38	9 26		Bleistadt ↑	8 55	12 05	3 43	7 47	9 25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	7 20	10 59	2 45	5 54	9 43		Annathal ↑	8 42	11 49	3 29	7 33	9 08	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	7 33	11 16	3 02	6 06	9 56		Krasl. D. ↑	8 32	11 36	3 20	7 24	8 55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	7 42	11 25	3 11	6 15	10 05		Přj. } Krasl. } Odj.	8 24	11 26	3 12	7 16	8 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7 47	12 11	3 26	6 20	10 15		Odj. } Horní } Přj.	8 14	11 12	3 02	7 06	8 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	8 01	12 25	3 40	6 33	10 29		Přj. KLINGNT. Odj.	8 03	11 00	2 51	6 55	8 19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1 18	7 02	—	11 40	—		Přj. Kamenic. Odj.	—	4 44	9 28	—	3 03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Podle jízdního řádu Buštěhradské dráhy jezdily na trati vlaky s vozy 2. a 3. třídy

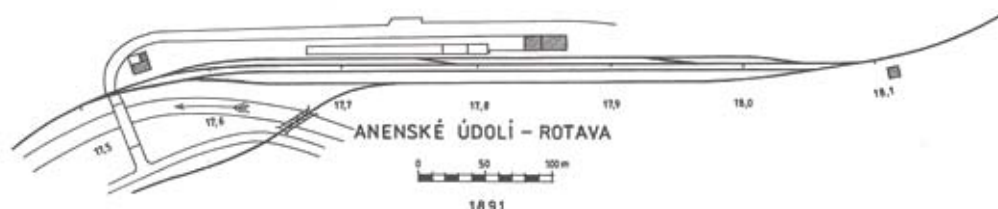

Schéma nádraží Anenské Údolí – Rotava z roku 1891

(Hraničnou), Kraslice a Falknov nad Ohří vracel z návštěvy Němce. Jel tehdy kočárem a v Kraslicích byla dohodnuta zastávka. Měl si zde odpočinout a v hostinci Theodora Köhlerta se občerstvit. Bohužel však cestou usnul a nikdo se ho neodvážil vzbudit. Kočár tak městem jen projel. Nic však nebránilo tomu, aby hostinský svůj podnik nazýval „U Císaře rakouského“, což si místní lid zkrátil na prosté „Kaiser“.

Roku 1923 odkoupil stát veškeré movité a nemovité jmění akciové společnosti Buštěhradské železnice a tímto způsobem se trať dostala do vlastnictví Československé republiky.

Dnem 1. prosince 1933 byla provedena reorganizace osobní dopravy na trati. Parní osobní vlaky ve směru od Falknova nad Ohří končily nyní ve stanici Kraslice horní nádraží, zatímco v úseku Kraslice horní nádraží – Klingenthal byla doprava obstarávána motorovými vozy, tzv. věžáky. Při této příležitosti došlo ke zřízení nové motorové zastávky (Markhausen škola).

V roce 1936 pak Kraslice poprvé získaly přímé spojení s Karlovými Vary – v pracovní dny byl zaveden přímý motorový vlak Kraslice horní nádraží – Falknov nad Ohří – Karlovy Vary horní nádraží.

Na základě výsledků Mnichovské dohody bylo české pohraničí postoupeno Německu. Čeští státní zaměstnanci včetně železničářů byli evakuováni do vnitrozemí. Ještě před odchodem českého vojska vytrhal pluk Československé ar-

Interiér nádražní restaurace v Kraslicích (přední místnost s výčepem)

mády koleje v pohraničním úseku a také před kraslickým nádražím.

Po přechodu pod správu ředitelství Říšských drah v Drážďanech nedožel provoz na trati zpočátku velkých změn. V úseku Falknov nad Ohří – Kraslice hlavní nádraží byly vedeny vlaky převážně v parní trakci, četnější spoje v nyní už vnitrostátním úseku mezi Kraslicemi a Klingenthalem byly zajišťovány motorovými vozy. Podle zimního jízdního řádu 1943/1944, platného od 1. listopadu 1943, nebyly v provozu zastávky Ze-

lená Hora a Markhausen škola. Všechny vlaky byly tehdy označeny jako 2. a 3. třídy, což znamená, že byly vedeny v parní trakci. Benzín nutný k pohonu tehdejších motorových vozů byl za války potřebný jinde...

S postupem války se měnil i charakter provozu na trati, objevují se transporty vězňů a další přepravy pro potřeby německé válečné mašinerie. K tragické události došlo v samém závěru války. Dne 15. dubna 1945 se zcela náhodně setkaly na nádraží Kraslice předměsti

dva vlaky – transport maďarských vojáků a transport vězňů z koncentračního tábora Buchenwald. Útok spojeneckých hloubkových letců, domnívajících se, že jde o dva vojenské vlaky, přinesl smrt třiatdvaceti polským vězňům. Hrob 22 Polek a jednoho Poláka se nachází na kraslickém městském hřbitově. Od tohoto dne vlaky na trati již nejezdily.

V období těsně před závěrem 2. světové války zasáhla naše trať do života pozdější významné postavy naší literatury – spisovatele Arnošta Lustiga. Jeho útěk z transportu vězňů se stal námětem řady publicistických i uměleckých prací. V rámci kraslické muzejní noci (3. října 2014) byla za asistence římskokatolického faráře Petera Fořta na výpravní budově kraslického nádraží odhalena pamětní deska spisovateli Arnoštu Lustigovi, který v dubnu 1945 v úseku mezi Klingenthalem a Kraslicemi uprchl z uvedeného vězeňského transportu.

Robert Koutný,
Muzeum Kraslické dráhy
foto: archiv Muzea
Kraslické dráhy

Uliční pohled budovy nádraží Rotava s přístavbou

Krušnohorská železnice Most – Moldava – Freiberg (1. část)

Středověké hornické a hutnické město Freiberg

Moldavská dráha na trase Most – Moldava – Freiberg překonává hřebeny Krušných hor řadou viaduktů a tunelů. Pro její technické parametry se jí proto od dob Rakouska-Uherska přezdívá také Teplický Semmering, a to po vzoru její slavné předchůdkyně postavené v rakouských Alpách. Moldavská trať vznikla především pro nákladní dopravu, ale již v roce svého otevření sloužila i pro přepravu osob, hojně využívanou turisty

cestujícími z blízkých i vzdálených měst do Krušných hor. V květnu 2015 oslavila moldavská dráha 130 let od svého zprovoznění. V letošním roce si pak připomínáme 140 let od zprovoznění dílčího úseku z Oseka do Hrobu (1877).

Cesta českých paliv do Freibergu

Průmyslové centrum kolem „stříbrného“ města Freiberg bylo po staletí spotřebitelem paliv z Krušných hor a severních Čech,

Úvratňová stanice v Dubí

a proto mezi českou a saskou stranou vznikaly různé dopravní cesty. Mezi lety 1624 a 1629 vznikl Flájský plavební kanál, který spojil Flájský potok s říčkou Muldou, aby se po ní dále mohlo dopravovat dřevo určené pro palení dřevěného uhlí v milířích a hutích kolem Freibergu. Postupem doby se zlepšovala úroveň obchodních cest přes hřebeny Krušných hor, vznikaly nové silnice – například z Hrobu přes Mikulov a Moldavu

do Saska. Ani ty však nepostačovaly dopravě tehdy nového paliva, hnědého uhlí, které od 19. století začalo vytlačovat dřevo a uhlí dřevěné. Proto se rozhodlo o výstavbě železnice a o propojení Mostecka a Duchcovska s Freibergem.

Vznik moldavské dráhy

Už kolem poloviny 19. století narůstala v saských průmyslových oblastech kolem měst Freiberg a Chemnitz potřeba uhlí takovým způsobem, že nemohla být plně pokryta zásobami z uhelného revíru Zwickau – Oelsnitz. Necelých sedm desítek kilometrů od Freibergu, v české kotlině u Teplic, Duchcova a Mostu, se však nacházelo dostatečně velké množství hnědého uhlí. Problém byl s jeho dopravou. Proto už v 60. letech 19. století začaly vznikat první projekty na překlenutí hřebenů Krušných hor poblíž Moldavy.

O stavbu železničního úseku Freiberg – Duchcov se kolem roku 1870 ucházela Lipsko-drážďanská železniční společnost. Zájem o stavbu trati měla i společnost Pražsko-duchcovská dráha. Ta v té době již budovala trať Praha-Smíchov – Slaný – Louny – Obrnice – Most s odbočkou z Obrnic přes Bílinu do Duchcova. Úsek z Prahy do Mostu byl otevřen už v listopadu 1872. Jeho význam spočíval v zásobování Prahy a jejího okolí hnědým uhlím z Duchcovska a Mostecka. Další významné přepravní zakázky pro tuto trať zaručovaly významné cukrovary

Křižanovský viadukt

(Most, Lenešice, Louny, Zvoleněves, Vrbno nad Lesy), stejně jako několik potravinářských a průmyslových podniků. Nemaý podíl na provozu samozřejmě měla i přeprava osob a pošty.

Tehdy zamýšlená stavba železniční tratě mezi Mostem a Freibergem znamenala pro Pražsko-duchcovskou dráhu nové obytné možnosti. Z hlediska tehdejší železniční sítě pak představovala nejkratší možné spojení mezi Vídní a Hamburkem. Vzdálenost po kolejích mezi Mostem a Freibergem se tak mohla zkrátit ze 176 na 80 kilometrů. Významným milníkem pro uskutečnění této myšlenky bylo uzavření smlouvy mezi Pražsko-duchcovskou dráhou a Lipsko-dráždánskou železniční společností v roce 1871. Bylo dohodnuto, že Lipsko-dráždánská železniční společnost převezme stavbu z Freibergu až k hraničnímu přechodu Moldava, zatímco Pražsko-duchcovská dráha vystaví úsek Most – Moldava.

Rakouská vláda uzákonila 28. června 1872 rozsáhlé zvýhodnění Pražsko-duchcovské dráhy pro stavbu „Lokomotivní dráhy z Mostu přes Litvínov, Osek, Hrob a Mikulov na česko-saskou hranici u Muldy“. Mimo jiné bylo akcionářům Pražsko-duchcovské dráhy poskytnuto osvobození od daně z příjmu na deset let od udělení koncese pro novou trať. Tu Pražsko-duchcovská dráha obdržela 4. září 1872. Na saské straně byla koncese na stavbu úseku z Freibergu ke státní hranici udělena Lipsko-dráždánské železniční společnosti 1. prosince 1873.

Moldavský portál Mikulovského tunelu

Mlýnský viadukt, fenomenální práce ocelářů a nýtařů z pražské Rustonovy strojírny, slouží dodnes (pohlednice z roku 1909)

Průběh stavby nepříznivě ovlivnila hospodářská krize v důsledku krachu na vídeňské burze v květnu 1873. Nejdříve došlo ke zpomalení a posléze ke úplnému zastavení výstavby tratě z Mostu na Moldavu. V této situaci měla Lipsko-dráždánská železniční společnost převzít stavbu na českém území, což se ovšem nepodařilo.

Rakousko-uherský stát poskytl půjčku přes jeden milion zlatých. Díky tomu bylo možné dokončit alespoň výstavbu úseku Most – Hrob, který byl otevřen ve dvou etapách: Most – Osek-Rýzmburk (17. prosince 1876) a Osek-Rýzmburk – Hrob (15. května 1877).

Po uklidnění hospodářské situace a dokončení stavebních plánů mohla být v roce 1883 zahájena

dostavba tratě z Hrobu na Moldavu. Uvažovalo se o několika variantách projektu. Jednou z možností byla ozubnicová železnice po svazích Bouřňáku. Další z variant bylo vedení trati v dlouhých tunelech v kopcích nad městem Dubí. Nakonec byla zvolena varianta s úvratňovou stanicí v Dubí.

Stavbu prováděly firmy Novák a Teirich spolu s firmou Schön a Wessely, které při výstavbě zaměstnávaly, stejně jako tomu bylo na všech větších stavbách té doby, především italské a jiho-slovanské dělníky. Práce probíhaly vesměs ručně. Pro představu o situaci na stavbě lze použít dostupné statistiky z německého úseku. Tam bylo v roce 1884 zaměstnáno průměrně 733 pracovníků za měsíc, z toho 79 zedníků a 8 tesařů, a v srpnu toho roku stoupl počet dělníků na 1 036. Na stavbě mimo saských obyvatel pracovali i dělníci z Itálie, Čech a dalších koutů rakousko-uherské monarchie.

Zvlášť na české straně se projektanti i dělníci museli pro náročnost horského terénu potýkat s řadou obtíží. V úseku z Mostu do Hrobu je nejnáročnějším stavebním objektem kamenný Křižanovský viadukt s délkou 52,7 m a výškou 18,2 m. Dále pak musel být mezi Hrobem a Dubím vybudován ocelový

viadukt v Hrobu-Mlýnech s délkou 130 m a výškou 32 m, zvaný také Velký hrobský viadukt.

Kvůli enormnímu převýšení mezi Hrobem (392,9 m n. m.) a Moldavou (782 m n. m.) bylo nutné vybudovat řadu dalších technicky náročných staveb. Mezi Mikulovem a Novým Městem se nachází Mikulovský viadukt s délkou 117,6 m a výškou 30,4 m. Zde také byly při stavbě dráhy vybudovány dva tunely. Mikulovský tunel pod Jelením vrchem (zvaný proto v němčině Hirschbergertunnel) začíná přímo u zastávky Mikulov. Je 334 m dlouhý a kvůli tomu, aby se stavitelé vyhnuli štolám a jámám středověkého stříbrného dolu, postavili ho ve tvaru písmene „S“.

Po něm následuje 211 m dlouhý Novoměstský tunel, který překonává krušnohorské rozvodí (v němčině se proto nazývá Wasserscheidtunnel). Nachází se přímo před nádražím Nové Město. Na Moldavě vzniklo velké přechodové nádraží společné pro oba státy. Tento úsek byl otevřen 6. prosince 1884. Na přeshraničním úseku do Saska byl provoz zahájen až 18. května 1885. Na německé straně pokračovala trať do města Freiberg ležícího na hlavní trati Drážďany – Lipsko.

Jan Setvák, Miroslav Mertl, Petr Fišer (Krušnohorské noviny)

Krušné hory hostily tradiční lyžařské klání lesníků

Na 150 lesnických lyžníků se o víkendu 20. a 21. ledna sjelo do Krušných hor, aby poměřilo síly mezi brankami na zasněženém svahu či v běžecké stopě, případně v obou disciplínách. Pro dvaadvacátý ročník Lyžařských soutěží lesníků vybral organizátor, kterým byly Vojenské lesy a statky, Skiareál Klínovec a biatlonový areál Eduard. Absolutními vítězi se stali Petr Mencák z Lesů ČR a Hedvika Zahalková z týmu Lesníci.

V Krušných horách na lesníky čekaly podmínky, které by jim jindy zdejší návštěvníci mohli závidět – ideální sníh a nádherné počasí. Po oba dny bylo slunečno a teploty mírně pod bodem mrazu. Soutěž byla otevřená všem českým lesníkům v několika věkových kategoriích, ale také jejich rodinným příslušníkům i pozvaným hostům. Pořadatelem letošního ročníku byly Vojenské lesy a statky ČR, generálním partnerem Lesy ČR.

Pátek patřil obřímu slalomu na „Slalomáku“ Skiareálu Klínovec, kde se na start postavilo 86 závodníků v osmi kategoriích. Většina závodníků zvládla skvěle připravenou trať, kterou jim nachečkal specialista tělovýchovné jednoty Klínovec, bez problémů, ze sto sedmdesáti jízd obou kol skončily pouze dvě pádem.

Výsledky mužského startovního pole již v pátek naznačily, kdo bude absolutním vítězem. Již zde domino-

val Petr Mencák z týmu Lesů ČR, který se stal nejrychlejším mužem na svahu napříč kategoriemi. Ale pouze mužem – nejrychlejším závodníkem obřího slalomu totiž byla nakonec žena – šestnáctiletá dcera zaměstnance VLS Tereza Součková zajela v obou jízdách nejrychlejší časy a ovládla celkové startovní pole.

Hlavní nápor lesníků však zažila až sobotní hlavní sportovní disciplína – lesnický biatlon. Do ní se akreditovalo 115 závodníků v celém spektru vyhlášených startovních kategorií. Na ně čekaly běžecké stopy a biatlonová střelnice sportovního areálu Eduard mezi Jáchymovem a Božím Darem. Přírodní sportoviště možná neposkytuje nejmodernější servis, zato skýtá božský klid, pohodu a především nádherné kulisy krušnohorských lesů okolo skvěle připravených běžeckých stop.

I zde se strhla ve všech věkových kategoriích obrovská bitva, ve které řada závodníků dojížděla

Mezi brankami při obřím slalomu

na krev. Děti a ženy vyrazily na pětakilometrový okruh, na muže pak čekala desetakilometrová trať. Z malorážky se střídalo ve stoje s oporou po prvním okruhu.

Večer pak letošní ročník finišoval v obřím party stanu

slavnostním vyhlášením vítězů a společenskou zábavou, kterou značně akcelerovala rocková formace Semtex. Zaplněný parket dokazoval, že téměř nikdo nenechal na trati úplně všechny síly.

Jan Sotona

Hledání yettiho v yettiho podmínkách

I přes velkou nepřízeň počasí – foukalo, sněžilo, mrzlo jako za polárním kruhem – se v sobotu 14. ledna na pátrací výpravu po stopách yettiho vydalo několik desítek dětí s rodiči. Během výpravy museli účastníci zdolávat hordy sněhu, projít sněžným labyrintem, také si mohli zahrát hokej, k čemuž se velmi rádi přidali i tatínkové.

Yetiho stopy dovedly všechny až k zamrzlé jeskyni, ve které se sněžný muž opět na chvíli usadil. Všechny děti dostaly za odměnu balíček a medaili za odměnu. Již teď se těšíme, že nás příští rok yetti opět navštíví a my se se svými ratoletami opět vydáme po jeho stopách.

Děkujeme všem, kteří se na přípravě a organizaci podíleli, a jáchymovským hasičům za zajištění občerstvení.

Markéta Šikýřová,
Informační centru Jáchymov

Nordblanc Cup SKIPOT Potůčky

V sobotu 21. ledna uspořádal oddíl alpského lyžování LK Nové Hamry na sjezdovce SKIPOT Ski areálu Potůčky pátý závod Krušnohorského pohárku. Dorazilo na něj 128 závodníků z klubů z Nových Hamrů, Stříbrné, Karlových Varů, Bublavy, Špičáku, Jirkova, Jáchymova, Litvínova, Mezihoří, Prahy, Teplic a Klínovce.

Závody byly napínavé od začátku do samého konce. Závodníci

předváděli pod slunečnou oblohou nádherné sportovní výkony, jež doprovázela hudba a komentář Ládi Šimonka. Celý den se naštěstí obešel bez zranění. Za své výkony byli všichni odměněni velkým potleskem všech přítomných, kteří závodníky přišli podpořit přímo na svah. Reprezentanti pořadatelského oddílu LK Nové Hamry vybojovali v silné konkurenci výborná umístění: 1. Anna Kaššáková

vá (U16), 2. Terezie Šimonková (U14), 3. Klára Lipavská (U16), 5. Jakub Novák a 6. Zuzana Lipavská (oba U8).

Rádi bychom poděkovali panu Plachému z areálu SKIPOT Potůčky, ředitelce závodu Markétě Štěříkové, celému realizačnímu týmu a všem, kteří se podíleli na zajištění hladkého průběhu závodu. Naše díky patří též rodinám malých závodníků, které děti na

závody nejen doprovází, ale také je povzbuzují podél trati, ať je jakékoli počasí, a samozřejmě trenérům a všem, kteří se na přípravě malých závodníků podílejí. Těšíme se na další závody a věříme, že si z nich odneseme spoustu krásných umístění a sportovních zážitků.

**za TJ Jiskra Nejdek, oddíl alpského lyžování LK Nové Hamry
Martina Hašková (text i foto)**

Na Neklidu poměřily síly sjezdařské naděje

Další ze závodů série Krušnohorského pohárku, tentokrát již šestý, se uskutečnil 22. ledna na Neklidu. Pořadatelským oddílem byl Ski klub Karlovy

Vary a závodní pole čítalo více než 130 účastníků z Krušnohoří, ze šumavského Špičáku, Plzně, Prahy a z Německa. Závodilo se v obřím slalomu v kategoriích su-

perpřípravka, přípravka, předžáci a závod byl vypsán i pro kategorie mladších a starších žáků. Vše proběhlo ke spokojenosti pořadatelů i závodníků, a to nejen díky úsilí

všech pomocníků, ale i slunečnému počasí, které na Neklidu nezvykle panovalo.

**text: Markéta Holubová
foto: Václav Matoušek**

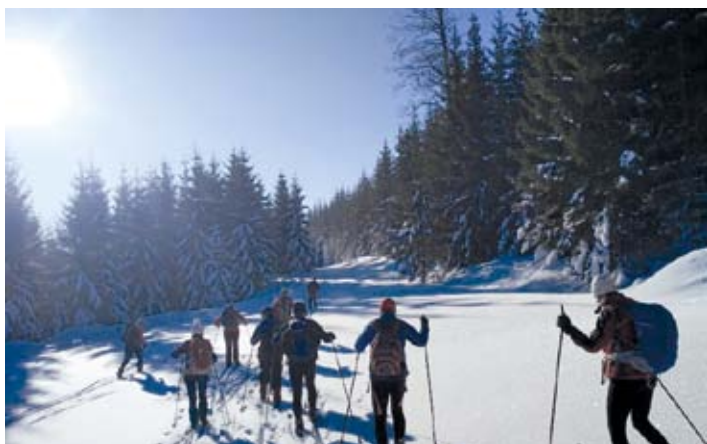

Přejezd Krušných hor 2017

Letošní zimu si díky výborným podmínkám běžkaři patřičně užívají a nejenak tomu bylo při Přejezdu Krušných hor, jehož 48. ročník se konal o posledním lednovém víkendu. Účastníky akce čeká na startu v Kraslicích tradičně nejen přes 100 km dlouhá trasa po krušnohorském hřebenu s cílem v Chomutově, ale také tři dny plné nezapomenutelných zážitků s partou kamarádů.

text: Michal Bureš

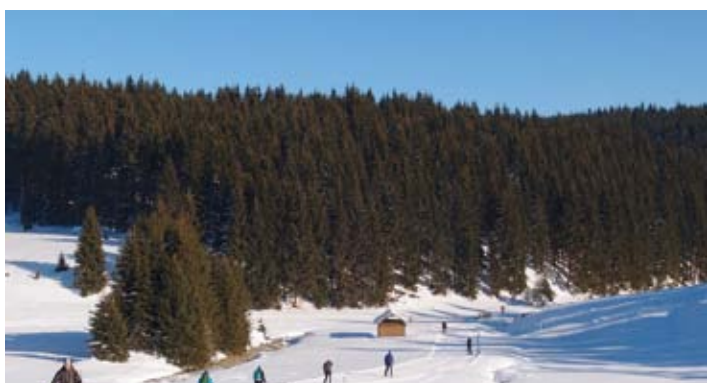
foto: Pavel Rusev, Eva Nduwimana, Michal Maglia, Vladimír Trop

Panenský prašan pod Komářím vrchem neměl hodnou chvíli nikdo odvahu porušit. Miliardy mrazivých klenotů nás naplňovaly pocitem tichého obdivu a porušit je skluznicí lyže se zdálo svatokrádežné

Pláně na Přebuzi se v mrazivém slunečném dni táhnou do nekonečných dálek

Sjezd po silnici kolem štol sv. Jiří do údolí u Jelení je zaslouženou odměnou za předchozí stoupání

Nedělní ráno začíná rozcvíčkou v podobě zdolání Blatenského vrchu

Roku 1819 zavítal slavný německý cestovatel a přírodovědec Alexander von Humboldt na Milešovku a výhledem byl natolik nadšen, že ho označil za třetí nejkrásnější na světě. My však víme, že ten vůbec nejhezčí výhled je z vrcholu Meluzíny

Mědník se oděl do červánků a chystá se ke spánku

Cíle bylo dosaženo, tak zase za rok. Ahoj

Princezny na lyžích – Dámská jízda 2017

Vaše veličenstva, je nám milou povinností pozvat vás v neděli 26. března 2017 na Boží Dar, kde se uskuteční čtrnáctý ročník „Dámské jízdy“. Téma letošního závodu pro slečny, dámy i seniorky je opravdu noblesní – Princezny na lyžích.

Pětikilometrový okruh po Ježiškově stopě pojedou všechny princezny ve svátečních róbách. Ředitelka závodu Jitka Peřina do královského běžeckého protokolu uvedla: „Jedeme pouze klasicky, za bruslení čili volný styl hrozí dámám diskvalifikace. Povinnou zastávkou je také občerstvení s malým drinkem. Na start nebude připuštěno žádné páže, sloužící ani

královský manžel. Muži se ujmou rolí technické čety, rozhodčích a samozřejmě trenérů.“

Závod pořádá LK Slovan Karlovy Vary ve spolupráci s Komisí rovných příležitostí ve sportu ČOV a městem Boží Dar. Patronkou oblíbeného závodu je vynikající československá běžkyně na lyžích Květa Jeriová-Pecková.

Registrace princezen z okolních království bude otevřena na radnici od 9 hodin. Závodnice absolvují v 10:30 společnou hradní rozcvičku na božidarském náměstí a závod odstartuje přesně o půl hodiny později, tedy v 11:00.

Srdečně zveme všechny na „Dámskou jízdu 2017“.

Motto 14. ročníku: **PRINCEZNY na lyžích**

DÁMSKÁ JÍZDA

neděle 26. března 2017
Boží Dar

Jedeme nebo jedeme za každého počasí! *Závod se účastní pouze ženy!*

Kategorie	Ročník	Kód	Trat'
Holčičky	2009 a mladší	Z1	0,5 km
Slečny	1999 – 2008	Z2	5 km
Ženy	1967 – 1998	Z3	5 km
Seniorky	1966 a starší	Z4	5 km
Pěší	mladší i starší	Z5	5 km

Trat': Malý Ježiškův okruh na lyžích 5 km klasicky, při použití volného stylu bude závodnice ze závodu vyloučena (nebude-li snít 5 km pěšky).

Společná rozcvička: 10.30 hod.
Start: 11.00 hod.
Startovné: 100 Kč
Prezentace: 9.00–10.30 hod.
Obecní úřad Boží Dar (na náměstí)

Závod pořádá LK Slovan Karlovy Vary ve spolupráci s Městem Boží Dar a Komisí rovných příležitostí ve sportu ČOV

Sponzoři závodu: Nemos Plus s.r.o., Kavárna u Sněhuláka, Jan Tichý, TJ Delfin, Jitka Peřina, Michal Soukup, NOVAKO-SKI s.r.o., Jiří Štěr, Stefan Skulavík, Petr Ellich, HUDY sport, Müller Production, s.r.o., Larumo servis s.r.o., Klub Krušných hor, Tomáš a Radka Kolářovi, Bezva běžky Lukáš Bauer, Café Piccolo Karlovy Vary, Penzion Daro Boží Dar, Penzion Světý Hubert, Areal Hranice, Yetti school Boží Dar

Hlavní sponzor: EKADIN

Mistrovství světa juniorů ve snowboardcrossu

Mistrovství světa juniorů je vrcholná snowboardová soutěž pro mládež do 18 let. Závodí se účastní nová generace nadějných snowboardistů z celého světa, kteří soutěží ve všech olympijských disciplínách. Vzhledem k velkému rozsahu akce je celý podnik rozdělen na

dvě části. Nejprve se od 15. do 22. února pojedou rychlostní disciplíny – Snowboardcross, Snowboardcross team, Parallel Giant Slalom a Parallel Slalom, a to v resortech Klínovec a Boží Dar (sjezdovka za hotelem Praha). Více informací na <http://msjsnowboarding.cz/about-us>.

KIWI Cup – klasika na Neklidu

V Krušných horách i po sto letech žije tradice starých ski a telemarkové lyžařské školy. Eleganci a mistrovství na dřevěných prkýnkách můžete obdivovat v disciplíně paralelní slalom i vy. Na Neklidu na Božím Daru se 18. března uskuteční 27. ročník Kiwi Cupu, a to v disciplínách děti, lyže, dobový a novodobý telemark. Následující KIWI ples je tradičním spojením jazzové nálady, tradičního oblečení a dobré nálady. Lístky na ples i do tomboly zakoupíte buď v krámku KPZ, nebo na www.telemarkteambozidar.cz.

Ježiškovu cestu osvíť světlušky

Lyžování ve tmě má své velké kouzlo, můžete se o tom přesvědčit i sami. Ve čtvrtek 23. února v 18 hodin se Ježiškova cesta na Božím Daru rozzáří stovkami světýlek. Pošesté totiž odstartuje ze skiareálu Novako Závod světlušek. Klasické tratě od 600 m pro nejmenší děti až po 17 km (klasika i bruslení) jsou určeny všem vyznavačům

noční atmosféry a běžeckého lyžování. Každý závodník musí mít během závodu rozsvícené světélko (čelovku). Absolutní vítěz závodu běhu na 17 km získá pro rok 2017 prestižní titul „Božidarský ponocný“. Více informací na <http://www.bozidar.cz/cs/akce/625-svetluskyyecerni-zavod-v-behu-na-lyzich-s-celovkou.html>.

Odešel Vladimír Král

Pan Vladimír Král, dlouholetý kronikář Božího Daru, se 3. února vydal na svoji poslední a nejdelsí plavbu. Děkujeme za vše, pane Králi, za generace obyvatel Božího Daru, generace vodních záchranářů a potápěčů a jistě i za mnoho dalších z nás. (Pozn. red.: Rozhovor s Vladimírem Králem uveřejnil časopis Luft v čísle 7/2012.)

Letošní zima se zatím mívá s prognózami

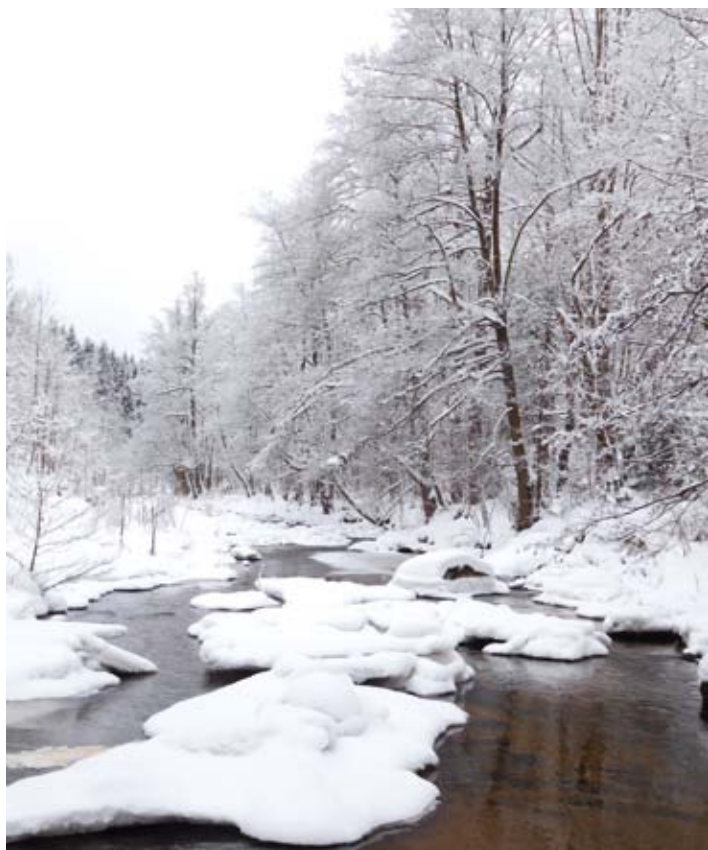
Polovina zimy je již za námi, a tak se můžeme podívat, co nám přinesla.

Prosinec byl zvláštní tím, že jsme se nedomrzli sněhem. Holomrazy tak způsobily na Karlovarsku velké promrznutí půdy, které trvá do dnešních dnů a patří za posledních 20 let k nejhlubším. Koncem roku 2016 dosahovalo promrznutí půdy na horách 3–7 cm, ve středních polohách 4–10 cm a v Poohří 5–13 cm; u písčitéch a sušších půd bylo menší než u jílovitých. Vodní plochy se po mnoha letech pokryly ledem, takže se dalo po Vánocích a na Silvestra bruslit.

Tento stav se ještě nepatrně prohloubil na začátku ledna. Ale to už začalo sněžit, sníh vše zakonzervoval a zároveň bránil dalšímu promrzání. Proto mohou být zahrádkáři v klidu, žádné škody na svých zahrádkách kvůli mrazům nečekáme. Jiná situace je ale na odhrnutých místech, ulicích, chodnících a cestách i tam, kde vedou inženýrské sítě, protože asfalt, beton, zámková dlažba a následné podklady promrzají snadněji a hlouběji. A tak v těchto místech byla na konci ledna hloubka promrznutí 25–55

cm, místy i 75 cm. V důsledku kolísání teplot a ohřevu sluncem vzniká v půdě pnutí a u některých potrubních systémů pak může dojít k destrukci.

Leden přinesl slušnou sněhovou pokrývku, a to mezi 2. a 13. dnem, kdy spadlo větší množství sněhu. Okolo 14. ledna leželo v Poohří 20–33 cm, ve středních polohách 45–65 cm a na hřebenech 80–120 cm sněhu. Největší problém nastal v zastavkách na vesnicích a ve městech. Ty žily od roku 2012 s tím, že sníh dávno nebyl, navíc v posledních 15 letech se každý volný kus pozemku někomu prodal nebo se zde cosi vybudovalo, a tak nebylo sníh kam odhrnovat. Čtyřúklidových služeb měst v průběhu let zeštíhly, proto nebylo možné všude nastavit dvou- či třísměnný provoz úklidu, který neustálý sněhový vyžadoval.

Pro dokreslení přidávám nejblíže data, kdy bylo v našich krajích sněhu podstatně víc. V zimě 2005/2006 měla stanice Šindelová maximum 126 cm a hřebenové oblasti vykazovaly mnohde až 205 cm sněhu. Letošek tedy není žádný extrém, sníh však napadal v krátkém časovém horizontu asi 11 dní.

Během ledna často silně mrzlo. V nejstudenější den, 7. ledna, bylo $-27,9^{\circ}\text{C}$, den předtím $-24,0^{\circ}\text{C}$ a 19. ledna $-23,7^{\circ}\text{C}$. Přesto hranice -30°C nebyla překonána, i když bývá v lednu na stanici běžně měřena. Odpolední teploty se několikrát dostaly na hranici polárního či arktického dne, například 7. ledna

nebo 24. ledna. Přesto tento leden nebyl nejstudenějším za posledních 77 let, jak bylo uváděno. Nejstudenější za 77 let byl pro stanici Klementinum v Praze, ale u nás byl o dost chladnější leden 1979, kdy teplota nevystoupila odpoledne nad nulu, byly zde dva arktické dny a jedno z ranních minim dosáhlo $-30,2\text{ }^{\circ}\text{C}$.

K zimnímu počasí patří i led a toho bylo letos na Karlovarsku nejvíce za 20 let (starší záznamy nemám). Nejvíce ledu bylo na řekách, které mají na rozdíl od stojatých vod s tabulovým ledem led skořepinový. Promrzání a vytvoření ledu je na řekách složitější a děje se v tom samém místě

v různých úrovních. Vzniká tak několikavrstvé zalednění s místy až desítky cm silnými ledovými útvary. Například na 100 m říčního toku řeky Svatavy pod městem Kraslice bylo takového ledu ke konci ledna $92\text{--}103\text{ m}^3$. Tento led je při oblevě velmi nebezpečný, hromadí se, nestandardně odtéká, vytváří přehradu a může způsobit zatopení i tam, kde jindy být zatopení nemůže.

Letošní polovina zimy nám přinesla jedno velké pozitivum, a to sluneční svit. Zatímco listopad naplnil sluneční bilanci na 85 procent, v prosinci a lednu bylo slunečního svitu o 20 až 30 procent víc, než je běžný normál.

A tak nám dny, které jsou v roce nejkratší, často prosvítalo sluníčko, a přispělo tím k lepší náladě.

Co druhá polovina zimy? Únor i březen by se měly vejít srážkově i teplotně do normálu. Únor naváže na teplotní bilanci ledna, ale uplatní se dynamika druhé poloviny zimy. Teploty se častěji přehoupnou nad nulu, ale načas, v ranních hodinách, spadnou až k $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ i níž. Březen bude obdobný, ukáže se několik teplejších dnů, a to víc v druhé polovině, ale hlavně na začátku a uprostřed měsíce se teploty dostanou ještě hodně pod 0°C . Okolo Josefa pak začne postupný nástup jara. Pochopitelně od středních poloh výše bude zima stabilnější. Na sněh ne-

zapomeneme, i když v únoru bude občas prostřídán deštěm.

Závěrem mi dovoluji popřát milovníkům zimy, ať si ji na našich překrásných krušnohorských pláních do sytosti užijí a odvezou si konečně pořádnou zimní sezonu ve svých vzpomínkách. A těm ostatním mnoho trpělivosti s tím, co dělá v tomto období starosti. Přesto věřte všichni, že den se bude neustále prodlužovat a že nám ho slunce bude stále déle zpřijemňovat a společně v pohodě se dočkáme jara.

váš větropravec
Rudolf Kovařík
foto: Ulrich Möckel,
Jiří Kupilík

Bramborová polévka s houbami a bramborové knedlíčky s cibulkou

Zasněžené chaloupky s kouřícími komíny na čistě sněhu – přesně tak je známe z obrázků kalendářů i lyžařských výprav letošní krásné zimy. Nejpřívábnější jsou rozsvícené chaloupky večer, když se setmí a přichází k cíli z lyžařské túry. Když se vrátíte k prostřenému stolu, nevádí ani skromnější pokrm, protože je zhotoven z domácích surovin. Až na cizokrajné koření – pepř odněkud z Asie nebo až z Karibiku. To vše už dříve bylo ke koupi na trhu, třeba v Perninku. A domácí brambory, když nebyly k obědu, byly zas k večeři...

Bramborová polévka s houbami

Suroviny: 2 hrsti sušených hub, 1 menší cibule na jíšku, 1 lžice hladké mouky, 1 špetka kmínu, 1 špetka majoránky, 3 nová koření, 3 celé pepře, sůl a máslo

Postup: Sušené jedlé hřibovité houby nasbírané vlastnoručně v létě namočíme přes noc asi do 1 l vody, osolíme a dopoledne uvaříme s oloupanými bramborami a kmínem doměkka. Vedle

v kastrůlku zpěníme na másle nadrobno nakrájenou cibuli, zasypeme hladkou moukou, zapražíme, za stálého míchání zalijeme přibližně litrem vody. Potom přidáme nakrájenou zeleninu s kořením (mrkev, celer, petržel, nové koření, celý pepř) a povaříme. Přidáme povařené brambory nakrájené na kostičky a spojíme s houbovým vývarem. Podle chuti dosolíme a znovu provaříme. Můžeme doplnit také vývarem z kostí. Polévku můžeme zjemnit oříškem másla a na konec přidáme trochu majoránky nebo tymiánu.

Bramborové knedlíčky

Suroviny: 1 kg uvařených brambor (nejlépe den předem), 35–40 dkg hrubé mouky, 1 lžice bramborového škrobu (solamylu), 1 vejce, lžička soli, prorostlá slanina z horkého statku, cibulka, sádlo

Postup: Brambory oloupeme a nastroháme na jemném struhadle, propracujeme s ostatními přísadami a vyválíme válečky o prů-

měru malého tenisového míčku. Rozkrájíme je a vyválíme kulaté knedlíčky, které povaříme ve vařící slané vodě tak dlouho, dokud nevyplavou na hladinu. Po uvaření jeden na zkoušku vyjmeme, rozlomíme a přesvědčíme se o jeho dobrém provaření. Podáváme horké posypané smaženou cibulkou a opečenou slaninou nakrá-

jenou na kostičky, můžeme polít domácím sádlem.

Přípravu podle tradičního krušnohorského receptu ověřili žáci a tým učitelů SOŠ a SOU Nejdek v rámci projektu Ziel 3/Cíl 3 – Kulinařské zážitky v Krušnohoří.

úprava textu
a foto: Josef Dvořáček

SNOWBOARD
NATIONAL CUP 2017
CROSS & PARALLEL SLALOM KATEGORIE: KLUCI, HOLKY, DĚTI

GENERÁLNÍ PARTNER
čepi

25.-26.2.
MČR SNOWBOARDCROSS
BOŽÍ DAR

WWW.SPORTCLUBFUN.COM

CENTRUM
LÉČEBNÉ
REHABILITACE S.R.O.
GABRIELA ČASLAVSKÁ

Komplexní rehabilitace pro dospělé a děti na poukaz i pro samoplátce.
Máme smlouvu se všemi pojišťovnami.
Nově PLYNOVÉ INJEKCE - okamžitá úleva od bolesti.

telefon 773663452
www.rehabilitace-caslavska.cz
Železniční 1006/15 (objekt Norma)
Karlový Vary-Rybáře

MĚSTO HROZNĚTÍN VÁS ZVE NA PRAVÝ KRUSNOHORSKÝ
MASOPUST
18. února 2017 v Hroznětíně
STAROČESKÉ MASOPUSTNÍ TRHY

účinkují:
POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA
FOLKLÓRNÍ KAPELA
OHNIVÉ A KEJKLÍRSKÉ DIVADLO IGNIS
MERKLŮVSKÝ PĚVECKÝ SBOR

OCHUTNÁVKA TEPLÉHO MASOPUSTNÍHO OVARU

masopustní program:

10:30 ZAHÁJENÍ MASOPUSTNÍHO PRŮVODU MĚSTEM OD ZÁKLADNÍ ŠKOLY I SESTAVY HROZNĚTÍNSKÉHO A MERKLŮVSKÉHO PRŮVODU I POULIČNÍ KAPELA
11:30 PRVNÍ ZASTÁVKA PRŮVODU U KOSTELA I PRŮJEZD BLAHOŠLAVENSKÉHO HROZNATY
12:45 DRUHÉ ZASTÁVKA PRŮVODU U KOSTELA I POMÍČENÍ BACÍ I TRADICE
13:45 PRŮJEZD MASOPUSTNÍHO PRŮVODU DO PROSTOR FOTBALOVÉHO HŘIŠTĚ
14:30 VÝKROUŠENÍ KRAJE A KRAJOVÝ MASOPUSTNÍ SOUTĚŽ PRO DĚTI I PŘEDÁNÍ CEN
15:30 OCHOVÁNÍ MASOPUSTNÍCH LAHŮDEK I OBČERŠENÍ I MASOPUSTNÍ TRADICE I K POSLUCHU A TÁNČI HRAJE FOLKLÓRNÍ KAPELA
16:30 OCHOVÁNÍ MASOPUSTNÍCH LAHŮDEK I OBČERŠENÍ I MASOPUSTNÍ TRADICE I K POSLUCHU A TÁNČI HRAJE FOLKLÓRNÍ KAPELA
17:30 OCHOVÁNÍ MASOPUSTNÍCH LAHŮDEK I OBČERŠENÍ I MASOPUSTNÍ TRADICE I K POSLUCHU A TÁNČI HRAJE FOLKLÓRNÍ KAPELA
18:30 OCHOVÁNÍ MASOPUSTNÍCH LAHŮDEK I OBČERŠENÍ I MASOPUSTNÍ TRADICE I K POSLUCHU A TÁNČI HRAJE FOLKLÓRNÍ KAPELA

Redakční poznámka:
Kametolet

Redakční poznámka:
Kametolet

Ski areál Potůčky
www.skipot.cz

Lyžařská a snowboardová škola
RYBA
+420 773 004 045
www.rybaschool.cz
f ryba ski and board school

APARTMÁNY SKIPOT
8 apartmánů - 40 lůžek
Potůčky 181
+420 353 579 141
+420 607 852 530
+420 602 699 366
www.ubytovani.skipot.cz
ubytovani@skipot.cz

OČNÍ OPTIKA
Marketa Tomková

Pobočka Loket
T. G. Masaryka 24/52
Loket 357 33

Po-Pá 9:00-17:00
So 9:00-12:00
Tel.: +420 799 516 695

MĚŘENÍ ZRAKU
APLIKACI KONTAKTNÍCH ČOČEK

Pobočka Sokolov
Sokolovská 1621
Sokolov 356 01

Po-Pá 8:00-17:00
Tel.: +420 352 669 406

www.optika-tomkova.cz
optika-tomkova@seznam.cz

 facebook Instagram

LESY JÁCHYMOV

PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

SPRÁVA LESŮ MĚSTA JÁCHYMOVA

MYSLIVOST
❖ poplatkový lov jelení zvěře

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA
❖ certifikované stavební řezivo
❖ paletové přílezy
❖ řezání střešních krovů na zakázku do délky 10,5 m
❖ pořez na zakázku

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211**, fax: **353 811 221**

STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

HORSKÝ STATEK ABERTAMY s. r. o.

vás zve k nákupu vlastních farmářských produktů a výrobků do prodejny v Abertamech, Farní 28

Nabízíme:
sýry z ovčího, koziho a kravského mléka,
mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako
regionální potravina a biopotravina roku,
lahvové vysokotučné
kravské mléko, máslo
a také čerstvé hovězí,
vepřové a jehněčí maso
z vlastního chovu.

Otevírací doba: pondělí až čtvrtek 11-16, pátek a sobota 8-17, neděle 10-16
Tel: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz

BYLINKÁRNA JÁCHYMOV

Reprezentativní prodejna bylinných
a řemeslných výrobků Krušných hor

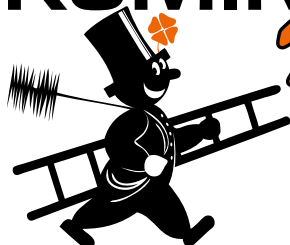

 Bylinkárna Jáchymov
www.krusnohorskaapatyka.cz • nám. Republiky 131, 362 51 Jáchymov

 Krušnohorská Apoteka

KOMINICTVÍ

Kruták

Tel.: 608 318 420

E-mail: kominy@2jk.cz

- ČIŠTĚNÍ
- VLOŽKOVÁNÍ
- PORADENSTVÍ
- OPRAVY KOMÍNŮ
- POVINNÉ KONTROLY

apartmány ENGADIN BOŽÍ DAR

APARTMÁNY NA BOŽÍM DARU

BOŽÍ MÍSTO PRO SPORTOVCE

PRVOTŘÍDNÍ ZÁZEMÍ PRO KVALITNÍ TRÉNINK

- pro jednotlivce i velké týmy
- profesionály i rekreační sportovce
- trénink a relaxace ve vysoké nadmořské výšce

CYKLISTIKA • BĚŽECKÉ LYŽOVÁNÍ • BĚH

RELAXACE • REGENERACE

HORSKÁ CYKLISTIKA • SKIALPY • SJEZDOVÉ LYŽOVÁNÍ

VYMĚŇTE BRÝLE

DIOPTICKÉ **ZA SLUNEČNÍ**

K laserové operaci očí luxusní sluneční brýle ZDARMA.

- Odstranění dioptrií laserem
- Operace šedého zákalu femtosekundovým laserem
- Operace zeleného zákalu
- Implantace nitroočních čoček
- Léčba sítnice
- Operace rohovky
- Estetické oční zákroky

VŠECHNY OČNÍ OPERACE NYNÍ I NA SPLÁTKY!

OČNÍ KLINIKA NEMOS

telefon: 733 594 993
www.ocnimpc.cz
www.facebook.com/ocnimpc

Výstava Abertamské rukavičkářství
Ausstellung Aberthamer Handschuhmacherei

6.1., *21.1., 11.2., *25.2., 11.3., *25.3., 8.4., *22.4., 6.5., *20.5., 3.6., *17.6.2017

13:00 - 17:00

* Ukázky výroby rukavic / Vorführungen der Handschuhherzeugung

Hotové rukavice lze na místě zakoupit.

Fertige Handschuhe kann man vor Ort kaufen.

Městský úřad Abertamy / Gemeindeamt Abertham
Skupiny i mimo otevřené hodiny po předchozí dohodě na:
Gruppen auch ausserhalb der Öffnungszeiten nach vorheriger Absprache unter:
728 550 146, rudalo@seznam.cz

TRUHLÁŘSTVÍ DORAZIN ABERTAMY

Vám nabízí

Srubový nábytek a dřevostavby z kulatiny

Novinka – řezba motorovou pilou

www.truhlarstvi-dorazin.cz

Kontakt:

Sokolská 406

362 35 Abertamy

tel.: +420 725 891 545

e-mail: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
Za 300 Kč každý měsíc
BŘEZEN až SRPEN
barevné svědectví z Krušných hor a okolí
poštou na doručovací adresu v ČR
Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
herzgebirgeluft@seznam.cz

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní uzávěrka před 6000 lety.
To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malimánkové
Vám zpracuje účetnictví, daně a mzdy tak,
aby to prošlo!

Věra Malimánková
II. odboje 194, Horní Blatná
353 541 771; 728 479 709; vm@fias.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POŘEZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 • M-723 331 711